

KALEJDOSZKÓP

CALEIDOSCOPE

„Nincs más haza, csak az anyanyelv...”

Márai Sándor

A zombori (Vajdaság) Szent István-templom

Fotó: Telch György

416-596-0297
toms-place.com

190 Baldwin St.
Kensington Market
Just west of Spadina

M-W 10-6
Th-F 10-7
Sat 9-6
Sun 12-5

Tom's Place

Tom's Place and the Mihalik family have strong Hungarian roots but at the same time are very proud Canadians. Pictured above is Tom Mihalik, with his son Tom Jr., both ready to serve you at Tom's Place. Established in 1958, Tom's Place now offers the biggest selection of suits in North America, all at great prices.

Please visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel. Conveniently located in Kensington Market.

*Designer
Men's & Women's
Clothing for
Over 50 Years*

facebook.com/TomsPlaceTO

300 ST. CLAIR AVE.
W. SUITE 103
TORONTO, ON. M4V
1S4

E-mail:

info@pannonia.ca
Tel.: 416 966-5156
Fax: 416 966-5445

2017

CORVINA DIRECTORY

Hungarian Canadian Business Directory

www.corvinadirectory.ca

Rieger Tibor: Szent István (Kecskeméten)

SZENT ISTVÁN KIRÁLY IMÁJA

A mélységből kiáltok Hozzád, hallgass meg Uram!
Taníts meg, hogy kell könnyezni a meg nem érdemelt
örömben,
s hogyan kell örülni a megérdemelt könnyben.

Adj erőt, hogy kevélységem csillogását elhomályosítsam,
s az alázatosság színtelenségét okosan csillogtassam.

Taníts meg, hogyan kell a gyengékhez lehajolni,
s hogyan kell féktelen erővel egyenesen állni.

Adj erőt, hogy fölényesen legyőzzem a testet,
s alázatosan megadjam magam a léleknek.

Taníts szelíd szóra, ha bántások érnek,
s hideg mosolyra, ha joggalan dicsérnek.

Adj erőt napközben, hogy el ne fáradjak,
s fáradtságot este, hogy rögtön elaludjak.

Taníts meg lendülni, ha Rád találtam,
s hirtelen megállni, ha utat hibáztam.

Ne add meg mindig, amit nagyon kérek.
Taníts bátor lenni, mikor nagyon félek.

Engedd a világot megvetve szeretni,
csak magadat ne hagyj soha elfeledni.

Ez a kívánságom, ez maradjon végleg,
de ha másként szólnék, nagyon szépen kérek,

ne neheztelj reám, ne fordítsd el orcád,
hiszen a mélységből kiáltok fel Hozzád.

Ámen

TARTALOMBÓL - CONTENTS

Magyarország hivatalos nemzeti ünnepe Torontóban	2
Molnár Pál: A Magyarok Nagyasszonya védi a Csallóközt	4
St. Stephen of Hungary	5
Dobos Marianne: Szt. Lőrinc könnyei	6
Ágh István versei	8
Kabdebó Lóránt: "Jer Osszián" - Ágh István kötetéről	9
Pordány László: Két új könyv az emigrációból '56-ról	10
Csibi Balázs: Interjú Miska Jánossal	11
Varga Gabriella: Cserháti Ferenc: Magyarok a bajor fővárosban c. könyvéről	12
Kónya-Hamar Sándor: Requiem - Kántor Lajos	14
Telch György: A zombori Szt. István - St. Stephen in Zombor	15
Lakatos Mihály: Súlyos ügyek	16
Megszólalok - Nagy Vendel	17
Attila Keszei: My Holy-Lyre; In the Army I was Called the Monk...18-19	18-19
Dancs Rózsa: Interjú Szász Rózsával	20
Csadi Zoltán színművész Torontóban	22
In Memoriam Jancsó Miklós	24
Petőfi Sándor-versek - Poems	25
Dr. Bartalis Kata-Szilvia: Esztétikai nevelés és idegen nyelvtanulás...	26

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$75.00/year;

Foreign: US\$85.00/year

Elnök - Telch György-George - President

Főszerkesztő - Telch-Dancs Rózsa - Editor-in-Chief

Főmunkatárs: Varga Gabriella

Munkatársak: Bácsalmási István, Veszely Ferenc, +Kaslik Péter

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 647-979-4631

E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com

Copyright © Kaleidoscope Heritage Club

A folyóiratot digitálisan archiválja az Országos Széchényi Könyvtár

EPA adatbázisa: <http://epa.oszk.hu/01600/01658>

epa.oszk.hu

www.kalejdoszkep.ca

*No part of this publication may be reproduced by electronic means,
photocopying or otherwise, without written permission from the
publisher, excepting brief quotes for the purpose of review*

A KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy Lexikona
helyesírását követi

ISTEN ÉLTESSEN MAGYARORSZÁG! – AUGUSZTUS 20.
MAGYARORSZÁG HIVATALOS NEMZETI ÜNNEPE TORONTÓBAN

A Szent István-napot Torontóban is ünnepsorozatossal köszöntötte a magyarság Dr. Hoppál Péter, Magyarország kultúráért felelős államtitkára részvételével. A vasárnapi program ünnepi istentisztelettel kezdődött az Első Magyar Református Templomban, ahol fellépett a Pécsi Református Kollégium kórusa is. Az ünnepi megemlékezésre a Kanadai Magyar Kultúrközpontban került sor, ahol kulturális műsort a nagy hírű Pécsi Református Kollégium kórusa, valamint Csadi Zoltán színművész *Útirajzok c. előadása* szolgáltatta, és beszédet mondott Dr. Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár.

„Idén úgy ünnepelhetjük államalapításunk 1017. évét, hogy Európa káoszának kellős közepén Magyarország erős ország, mi, magyarok pedig erős nemzet vagyunk. Hosszú, következetes építkezés, a magyarok munkája és az új nemzetpolitika eredménye ez, amelynek gyümölcse a következő időszak jutalma lehet” – mondta a magyar államalapítás

Dr. Hoppál Péter államtitkár

tás ünnepének alkalmából dr. Hoppál Péter „... Géza fejedelem és Szent István király ezer esztendeje a nyugati kereszténység útját választotta, amely egyszerre jelentette a fejlődést, de a függetlenséget is. Az elmúlt néhány évben Magyarország ismét válaszút elé érkezett: alkalmazkodunk-e a ránk erőszakolni kívánt politikai kultúrához, vagy szövetségeseket szerzünk, és megvédjük saját értékrendünket és kultúránkat. A mai magyar kormány az utóbbi mellett tette le voksát, élenjáróvá válva ezzel Európában.

Magyarországnak ma olyan kormánya van, amely megvédi nemzetét, annak identitását, kultúráját, országa erejét és függetlenségét... A következő évek Magyarországon arról szólnak, folytatódik-e a fejlődés és a következetes önvédelem politikája, ahol minden magyar ember élvezheti a magyar állam nyújtotta biztonságot és támogatást, vagy elszabadulnak a rombolást elősegítő erők, és hosszú távon elveszejtjük kultúránkat, keresztény identitásunkat... Álljunk ki közös értékeinkért, merítsünk erőt a Kárpát-medencei és diaszpóra-magyarok összefogásából, mondjunk igent a gyermekekre, a megmaradásra, a jövőre, a magyar anyanyelvre és kulturális, keresztény identitásunkra!”

(Részletek Dr. Hoppál Péter államtitkár ünnepi beszédéből).

A Pécsi Református Kollégium Vegyeskara

Pap Tamás karnagy vezetésével

Fotók: Kralovánszky Balázs

SZENT ISTVÁN KIRÁLYRÚL

Deák Ferenc rajza

Ah! hol vagy Magyarok tündöklő Tsillagja,
ki voltál valaha Országunk Istápjja.
Hol vagy István király? téged Magyar kíván,
Gyászos öltözetben te előtted sírván.

Rólad emlékezvén tsordulnak könnyvei,
búval harmatoznak szomorú mezei,
lankadnak szüntelen Vitézlő kezei,
nem szűnnek iszonyú sírástúl szemei.

Virágos kert vala híres Pannónia,
mely öntöze hiven Szűz MÁRIA.
Kátholika hitnek bő volt szép virágja,
bé homályosodott örvendetes Napja.

Áh! melly nagy változás minden féle Vallás,
már meg szaporodott sok Lelki kár-vallás,
mint rósát a hiveség ugy a Pannoniát
rontya eretnekség fonnyaszttya Virágát.

Kertésze e kertnek István király vala,
termesztője ennek ő véle meg hala,
Ennek életében élt a Magyar Ország,
ő halála után lett holt eleven ág.

Előtted könyörgünk bús Magyar fiaid,
hozzád folyamodunk árva maradékid,
Tekénts István király szomorú hazádra,
fordétsd szemeidet régi Országodra.

Remenségünk vagyon benned, s – Máriában,
mint Magyar hazánk(na)k hiv Királynéjában,
Még éltedben ennek minket ajánlottál,
és Sz. Koronával együtt föl áldoztál.

Te hozzád Mária Sz. István Királlyal,
Keresztfán érettünk szenvedő Fiaddal,
Árva Magyar Ország sírva fohászcodik,
néked mint Anyánk(na)k igr Panaszcodik.

Dóry kéziratoss Énekeskönyv átírata (1763.)

(A versszakok kezdőbetűi egy akrosztichont adnak ki: Árvakert.)

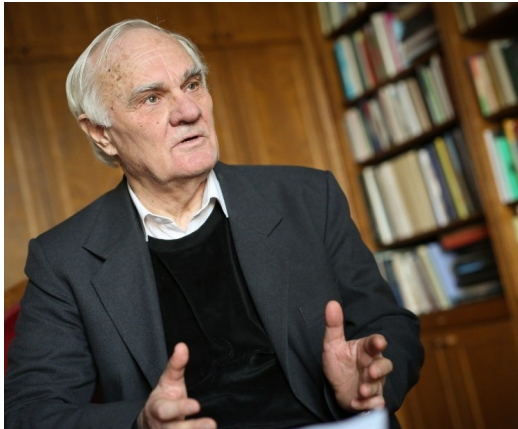

A MAGYAROK NAGYASSZONYA VÉDI

A CSALLÓKÖZT

"Szent István király olyan fontosnak tartotta Mária égi születésnapját, hogy ezen a napon ajánlotta Magyarországot Szűz Mária oltalmába. Ezért nevezzük őt Magyarország égi pártfogójának, vagyis Patrona Hungariae-nak. Szent István 1038-ban Nagyboldogasszony napján hunyt el." A csallóközi Királyfiakarcsán a Magyarok Nagyasszonya szobrát avatják augusztus 19-én, a nemzeti ünnep előtti napon. Az M. S. mester-díjas és Magyar Örökség-díjas Rieger Tibor szobrászművész a szülőhelyének alkotott művet. Neki tett föl kérdéseket a Présház Hírportál. 2017. augusztus 15.

- Csónakjuk fölött a "bátor" szlovák határőrök lövései süvítették el, amikor az 1940-es évek közepén - az USA, Nagy-Britannia, Franciaország és a többi nyugati nagyhatalom beleegyezésével - Csehszlovákia magyarokat üldözött el szülőföldjükről. Bő fél évszázad múltán Ön szobrokkal tér vissza szülőföldjére. A Magyarok Nagyasszonyán kívül ki és mi adott, ad ehhez erőt?

Rieger Tibor szobrászművész

- Úgy gondolom, hogy ez mindenekelőtt elhatározás kérdése. Különösebb bátorságot nem igényel. Az persze igaz, hogy a magyarsággal szemben elkövetett igazságtalanságoktól ma is sokaknak összeszorul a gyomra, de ha erre úgy reagál, hogy a trianoni határokat át sem akarja lépni, akkor ez gyávaság. Ha erőről beszélünk, akkor itt csak a szeretet egyesítő erejéről beszélhetünk. Ez pedig a hitünktől függ, mint ahogy Batta György a szoboravatás meghívójában fogalmaz: "Az embert a szeretetre való képessége: a hite alakítja. Olyanná válik amilyen a hite." Így tehát számomra ez magától értetődő és elvárható, amiben semmi rendkívülit nem látok.

- Mennyire tapasztalja, hogy a Csallóköz a magyar műalkotások révén lelkileg megerősödik?

- Azt tapasztalom, hogy a szobromat máris megható szeretettel fogadják csallóközi barátaink. Ha pedig szeretetre szeretettel válaszolnak, annak egyesítő ereje van. Ahogyan a hit hegyeket

mozgat, úgy az ebből fakadó szeretet is.

- Hogyan segít helyreállítani a magyar ünnepek bensőségeségét magyar szobrokkal és más műalkotásokkal a Dunától, az Ipolytól északra fekvő ősi magyar területeken?

- A szimbólumoknak mindig nagy jelentősége volt. Jól tudták ezt a sötét, démonikus diktatúrák is, csak éppen mi ne tudnánk! Persze csodát ettől nem várok (bár jó lenne). Egy szobornak hosszú távon van jelentősége. Ha ez a szobor 100 év múlva is ott lesz, akkor ennek tudatformáló ereje van és az előtte összejevő ünneplő sokaságot hitében erősíti, ha az a szobor jó. Reménykedem, hogy így lesz.

Az interjút Nagyboldogasszony napján készítette Molnár Pál, Teleki Pál Érdeméremmel 2017-ben kitüntetett szerkesztő, közíró. Köszönjük Bakos Istvánnak a továbbítását

ST. STEPHEN OF HUNGARY

Stephen's birth date is uncertain because it was not recorded in contemporary documents. Hungarian and Polish chronicles written centuries later give three different years: 967, 969 and 975. The unanimous testimony of his three late 11th-century or early 12th-century hagiographies and other Hungarian sources, which

state that Stephen was "still an adolescent" in 997, substantiate the reliability of the later year (975). Stephen's *Lesser Legend* adds that he was born in Esztergom, which implies that he was born after 972 because his father, Géza, Grand Prince of the Hungarians, chose Esztergom as royal residence around that year. Géza promoted the spread of Christianity among his subjects by force, but never ceased worshipping pagan gods. Both his son's *Greater Legend* and the nearly contemporary Thietmar of Merseburg described Géza as a cruel monarch, suggesting that he was a despot who mercilessly consolidated his authority over the rebellious Hungarian lords.

Hungarian chronicles agree that Stephen's mother was Sarolt, daughter of Gyula, a Hungarian chieftain with jurisdiction either in Transylvania or in the wider region of the confluence of the rivers Tisza and Maros. Many historians - including Pál Engel and Gyula Kristó - that her father was identical with "Gylas", who had been baptized in Constantinople around 952 and "remained faithful to Christianity", according to Byzantine chronicler John Skylitzes. However, this identification is not unanimously accepted; historian György Györffy states that it was not Sarolt's father, but his younger brother, who was baptized in the Byzantine capital. In contrast with all Hungarian sources, the *Polish-Hungarian Chronicle* and later Polish sources state that Stephen's mother was Adelheid, an otherwise unknown sister of Duke Mieszko I of Poland, but the reliability of this report is not accepted by modern historians. Stephen was born as Vajk, a name derived from the Turkic word *baj*, meaning "hero", "master", "prince" or "rich". Stephen's *Greater Legend* narrates that he was baptized by the saintly Bishop Adalbert of Prague, who stayed in Géza's court several times between 983 and 994. However, Saint Adalbert's nearly contemporaneous *Legend*, written by Bruno of Querfurt, does not mention this event. Accordingly, the date of Stephen's baptism is unknown: Györffy argues that he was baptized soon after birth, while Kristó proposes that he only received baptism just before his father's death in 997. Stephen's official hagiography, written by Bishop Hartvic and sanctioned by Pope Innocent III, narrates that he "was fully instructed in the knowledge of the grammatical art" in his childhood. This implies that he studied Latin, though some scepticism is warranted as few kings of this era were able to write. His two other late 11th-century hagiographies do not mention any

grammatical studies, stating only that he "was brought up by receiving an education appropriate for a little prince". Kristó says that the latter remark only refers to Stephen's physical training, including his participation in hunts and military actions.[2] According to the *Illuminated Chronicle*, one of his tutors was a Count Deodatus from Italy, who later founded a monastery in Tata.

According to Stephen's legends, Grand Prince Géza convoked an assembly of the Hungarian chieftains and warriors when Stephen "ascended to the first stage of adolescence", at the age of 14 or 15. Géza nominated Stephen as his successor and all those present took an oath of loyalty to the young prince. Györffy also writes, without identifying his source, that Géza appointed his son to rule the "Nyitra ducate" around that time. Slovak historians, including Ján Steinhübel and Ján Lukačka, accept Györffy's view and propose that Stephen administered Nyitra (now Nitra, Slovakia) from around 995.

Géza arranged Stephen's marriage, to Gisela, daughter of Henry the Wrangler, Duke of Bavaria, in or after 995. This marriage established the first family link between a Hungarian ruler and a Western European ruling house, as Gisela was closely related to the Ottonian dynasty of Holy Roman Emperors. According to popular tradition preserved in the Scheyern Abbey in Bavaria, the ceremony took place at the Scheyern castle and was celebrated by Saint Adalbert. Gisela was accompanied to her new home by Bavarian knights, many of whom received land grants from her husband and settled in Hungary, helping to strengthen Stephen's military position.

Györffy writes that Stephen and his wife "presumably" settled in Nyitra after their marriage.

Founder of Hungary

Stephen has always been considered one of the most important statesmen in the history of Hungary. His main achievement was the establishment of a Christian state that ensured that the Hungarians survived in the Carpathian Basin, in contrast to the Huns, Avars and other peoples who had previously controlled the same territory. As Bryan Cartledge emphasizes, Stephen also gave his kingdom."

His successors, including those descended from Vazul, were eager to emphasize their devotion to Stephen's achievements. Although Vazul's son, Andrew I of Hungary, secured the throne due to a pagan uprising, he prohibited pagan rites and declared that his subjects should "live in all things according to the law which King St. Stephen had taught them", according to the 14th-century *Illuminated Chronicle*. In medieval Hungary, communities that claimed a privileged status or attempted to preserve their own "liberties" often declared that the origin of their special status was to be attributed to King Saint Stephen. An example is a 1347 letter from the people of Táp telling the king about their grievances against the Pannonhalma Archabbey and stating that the taxes levied upon them by the abbot contradicted "the liberty granted to them in the time of King Saint Stephen".

By Wikipedia

DOBOS MARIANNE

SZENT LŐRINC KÖNNYEI

Talán kevesen tudják napjainkban, hogy miket neveztek el valaha Szent Lőrinc könnyeinek.

Megmondom hát: az augusztusi hulló csillagokat. Azt hiszem, hogy manapság kevesen vagyunk olyanok, akik megállunk Nagy Boldogasszony havának éjszakáin Lőrinc nap táján a szabadban, hogy föltekintve az égre láthassunk a nyárutónak ebből a ritka szép jelenségéből. Ritka szépnek joggal nevezhetem, hiszen magam nem hírből hallottam erről. A városok, nemcsak a háború után, de az ötvenes években is, még a lesöpört padlású falvaknál is szegényebbek voltak élelmiszerekben. Ezért is nyaraltunk ismerősöknél gyermekkoromban többször vidéken. Emlékszem, vendéglátónk hatalmas körtefája alól kémleltük az eget bátyámmal. Akkorában a ma már nyugdíjas kémia-fizika szakos tanár csillagásznak készült. Néztük a megszámlálhatatlan csillag milliárdot, és beleborzongtunk, hallva a népi bölcsességet, miszerint, egy-egy csillag lehullásakor valakinek a lelke, akinek az volt a csillaga, éppen akkor indul haza az örökéletbe.

Hulló csillagok nyári éjszakán, és a századokon át hagyományozódott Szent Lőrinc könnyei elnevezés...

Ha ez a kifejezés mára feledésbe is ment volna, nem úgy a szent emléke, aki 258. augusztus 10-én halt vértanúhalált Rómában. A legrettenetesebb kínokat szenvedve, nem magát siratta. Róma megtérését kérte az Úrtól. Imája már ugyanazon a napon is meghallgatásra talált. Ahogyan a Szent életéről olvashatjuk, 175 katona tért meg, és a szenátorok közül is többen lettek keresztények. Ők vitték temetési helyére a falakon kívüli Tivoliba. Tisztelete hamar elterjedt az Egyházban. Sírja fölé Nagy Konstantin császár építtetett templomot, amelyik egyike Róma hét fő templomának.

Kevesen tudunk róla, mintahogyan keveset tudunk, és olykor még egymásnak ellentmondóakat is arról a négy pápáról, akiknek pontifikálása ideje mind összesebben hét évig tartott, és akiket vértanúként tisztelünk.

Nemcsak a keresztény üldöző államhatalommal, de a római keresztényeket megosztó ellenpápával Novacianusszal (251–258) is szembekerültek. Aki kegyetlenül szigorúan vallotta, hogy nem fogadhatóak vissza az egyházba azok, akik az előző keresztényüldözés során megtagadták hitüket. Azoknak a keresztényeknek sem érvényes, akiket megkereszteltek.

Novacianusz miatt került száműzetésbe, és ott halt meg Kornél és Lucius pápa. Akik a megtérő bűnösök pártját fogták, azt mondták, hogy bűnbánat és vezeklés után az ilyenek visszatérhetnek az egyházba.

A következő pápa, István is határozottan kiállt emellett, ragaszkodva az apostoli hagyományokhoz, hogy a szentség érvényességére nincs hatással kiszolgáltatójának lelkiállapota.

A vitát az ő halála szakította meg. Valerianusz császár idején, ezt követően, 257-ben újabb egyházüldözés kezdődött. Az egyház újra a föld alá kényszerült. Mártírok sírjainál a leendő mártírok miséztek. Az új pápát, II. Szixtuszt, alig foglalta el 257. augusztus 30-án Róma püspöki székét, máris a legkeresettebbnek tekintette a császár. Megverem a pástort és szétszéled a nyáj szellemében. Mit sem törődve ezzel a

Kallisztusz Katakombában tartotta az istentiszteleteket. Ide törtek be a katonák 258. augusztus 6-án. Kihúzott kardjuk azonban megállt a levegőben. Mindaddig nem rohantak rá a pápára és a vele együtt miséző négy diakonusra, amíg a mise véget nem ért. Annyira megilletődtek a nyugodt méltóságtól, amivel megérkezésüket követően is folytatódott tovább a szertartás.

Szent Ciprián a nyolcvanadik levélben beszél a pápának négy diakonusával együtt bekövetkezett vértanúhaláláról. Ők vele is nyugszanak a Kallisztusz Katakomba pápai sírboltjában. Az üldözők a másik két diakonusát is megtalálták és még ugyanazon a napon őket is lefejezték.

Három nappal később következett Szent Lőrinc. Az ő vértanúságát, szenvedése történetét Szent Ambrus mondja el, párbeszédekkel színezett formában. Elbeszélésében már akkor sírva fakad Lőrinc, mikor úgy látja, hogy nem indulhat a pápával együtt a mártír palma kiérdemlésére:

„Atyám, hová mész fiú nélkül? Hová sietsz püspök szerep nélkül? Sohasem szoktál áldozni szolgálat nélkül. Vagy mi nem tetszett meg bennem neked, atyám? Vajon hűtlennek találtál engem? Vizsgáld meg, alkalmas szolgát választottál-e, kire az Úr vére kiszolgáltatását bízta; a szentségek kiosztásában megengeded, hogy veled osztozzam, de a vérontásban már nem? Lám, Ábrahám is fiát áldozta fel, te is, atyám, mutasd meg erődöt fiadban, áldozd fel azt, kit neveltél, hogy nemes és illő kísérettel vegyed fel a koronát.”

Ezekre a szavakra a biztató válasz: „Fiam, nem hagylak el. Rád még nehezebb küzdelem, teljesebb korona vár. Látod, engem, gyöngé öreget kímélnek majd. A te győzelmed dicsőségesebb lesz. Három nap múlva követni fogsz.” Feladattal bízta meg, ossza szét az egyház vagyonát a szegények között. Ez a vagyon természetesen érdekli a város prefektusát, a perzsa háború pénzforrásai kiapadóban, és felszólítja Lőrincet, adja meg a császárnak, ami a császáré. A diplomácia nyelvén válaszol a gúnyolódásra szentünk, és három napot kér, hogy beszolgáltathassa a kincseket. Ez a pár nap szinte nem is elég arra, hogy összegyűjtse a korabeli Róma „szegények mindig lesznek veletek” tömegeit. A vakokat, sántákat, bénákat, özvegyeket, árvákat, akiket addig is felkaroltak, de most, amijük csak volt, mindent kiosztott nekik. Rájuk mutatva az Egyház örök, elpusztíthatatlan kincseinek nevezte őket. Az ő betegségeik, nem mérhetőek össze a gazdagok és hatalmaskodók betegségével, a bűnnel. Itt vannak a kincsek, ha kell, vedd át őket, és gondoskodj róluk.

„Eljött az ősz világtalan,
Hozván sötét szemüvegét,
És reszkető kezében egy
Bottal kísérte lépteit.

Feléje tart a sánta is,
Utána fél lábon dülöng
A béna, s fájós tagjaik
Bukdosva vonszolják előbb.

Ott a sebekkel megrakott,
Testében rútsággal tele,
Kinek meg mozdulatlanul
Függ két élettelen keze.

Ilyen gyűjtéseért repül
Rómának hossza-szeltiben.
Kiket mind ő ápol vala
A szentegyházi kincseken.

Majd azután rendre kérdezé,
S mind följegyzé nevöket,
S a templom ajtaja előtt
Belőlük egy sort képezett.

Így olvasható Prudenciusz ó-keresztény költő leírásában. Nem lefejeztetés, nem felkoncoltatás követte ezt, de a II. Szixtusz által megjósolt harmadik napon az egyik legszörnyűbb kínzásal rostélyra kötözték izzó parázs fölé.

A halálát követően keletkezett történetek egyikében, talán Szent Ágoston adja szájába a humoros szavakat, miszerint fordítsák meg, mert az egyik oldala már megsült, illetve később, hogy már a másik is, és így akár ehetsz is belőlem, mondást.

Ezt a hagyomány szerinti rostélyt 2008-ban én is láttam a római San Lorenzo Lucina templomban, a Corso közelében, fényképen meg is örökítettük emlékezetünk számára.

II. Szixtusz ünnepén, ma 2012-ben lelkemben Szent Lőrinc ünnepére készülve, nem a megtörtént, elhangzott vagy nem így hangozott el párbeszédeken gondolkodom.

Az irgalmas szamaritánus korabeli alakját látom benne. Akinek olyan nagy volt a szeretete, hogy életét adta barátaiért. A példabeszéd nyilvánvaló időszerűségéről, napjainkban még annál is nagyobb időszerűségében, mint mikor azokat XVI. Benedek pápa *A NÁZARETI JÉZUS* című könyvében megírta, idézek, aki elmondja hogyan kell mindazok testvérévé válni,

akikkel találkozunk, és akiknek szükségük van a segítségünkre:

„Ha átültetjük a globalizált társadalom dimenzióiba, láthatjuk, hogy Afrika kiraboltnak és kifosztottnak faképnél hagyott népei mennyire közelről érintenek bennünket. Akkor látjuk, mennyire 'felebarátaink' ők; s azt is észrevesszük, hogy a mi életstílusunk, a mi történelmünk, melynek szövezetébe beletartozunk, szintén a fosztogatói között volt és van. Ehhez mindenképp az is hozzátartozik, hogy lelkileg sértettük meg őket. Ahelyett, hogy Istent adtuk volna nekik, Istent, aki Krisztusban közel van hozzánk, és így minden értékeset és nagyot átvettünk volna hagyományaikból, és ezt beteljesedésre segítettük volna, egy Isten nélküli világ cinizmusát vittük el nekik, amelyben csak a hatalom és a nyerészkedés számít; szétromboltuk az erkölcsi mércéket, úgyhogy a korrupció és a hatalom gátlástalan akarása válik magától értetődővé. És ez nemcsak Afrikára igaz.”

Nemcsak az Isten nélküli világ és annak cinizmusa számára álljon itt végezetül egy tanulság, melyet a keresztényüldözést elrendelő császárról jegyeztek fel.

A perzsa háborúk idején fogságba esett. A császári ruhája megmaradt, de abban kellett négykézlábra állnia, hogy a lovára szálló perzsa király lába alá hátát zsámolyként tartsa. Az ég csillagai mutatják az utat, de a lábunk elé mindig nekünk kell nézni...

JEAN MONNET EMLÉKÉREM ADOMÁNYOZÁSA DOBOS MARIANNE RÉSZÉRE

Székelyföld, Eperjes, Nagybánya, Nyírbátor, Miskolc, Pózsony, Eger, hogy csak a nagyobb településeket említsük. Egy fáradhatatlan szerzetes, Kelemen Didák életének hosszabb-rövidebb állomásai. Egy ember, aki nélkül aligha lett volna sikeres a XVIII. századi szellemi, lelki rekonstrukció. A török kitakarodása után a nemzet megmaradásáért vívott forradalmak és pestisjárványok tovább gyengítették az országot. Az országot, amely a XX. században ismét darabjaira törött. Amikor a lengyel Topolinski 200 évvel később bejárta Kelemen Didák életének főbb állomásait, igen gyakran kellett felmutatnia az útlevélét. Ma már kezdenek eltűnedezni a határsorompók, s Kelemen Didák emléke híd és kapocs lehet a régió nemzeti között. De nem lenne az, ha nincs Dobos Marianne, aki konok szívóssággal kutat, olvas, ír és beszél, szervez és meggyőz: Kelemen Didák érték és példakép. Szent. Köszönjük, Marianne.

Budapest, 2017. augusztus 30.

A Charta XXI Egyesület elnöke, Dr. Surján László

**KEDVES MARIANNE, SZÍVBŐL GRATULÁLUNK TORONTÓBÓL - A
KALEJDOSZKÓP OLVASÓI NEVÉBEN IS.**

ÖREGASSZONY

Nekünk nagy ez a ház fiam,
 az ürességtől megreped akár a téli ég,
 kicsi hízót ölünk, kicsi lábasba főzünk,
 kicsi életet élünk édesem,
 csak ez a világ olyan végtelen,
 s te vagy legtávolabb.
 Ha látom az árva tányérokat fiam,
 mindig rád gondolok,
 ha látom a nagy bödönöket,
 a nagy fazekakat,
 te jutsz eszembe.
 Ha látom a harmadik ágyat,
 kicsordul a könnyem,
 ha végigmegegyek kamrán és szobán,
 világot jártam érted azt hiszem,
 hogy megtaláljalak.
 Ha csillag lennél, látnálak fiam,
 ha csillag lennél, kisütnél minden este,
 nem feküdnék le oly korán,
 kiállnék a kapu elé,
 ahogyan várni szoktalak.
 Könnyembe rejtenélek el,
 te legszebb fényű csillagom,
 hosszan néznék, hogy behunyt
 szemem mögött is lássalak.

NAPRAFORGÓ

Zöld nyárson tányér sárgaréz
 mérlegén fekszem mályva-ég
 paradicsomföld közt lemért
 lélek a súlyom semmiség
 mint darázs szárnyán milligramm
 virágpör megragadt arany
 sugár gombostűhegye csak
 de békességem súlyosabb
 a mező zöld tonnáinál
 mit dörgő gulya kerget nyáj
 traktor nyom s leszálló madár
 míg kapros kertben nő kapál
 hajló Vénusz nyíló titok
 óriás zöldben tűzpiros
 karton parázna nyers idom
 a napraforgó ráforog
 szerelmesen hétszáz ággyal
 közepén selyemruhásan
 meddő szűz szenved magában
 könny kékelik a hajában.

VIRÁGOSAT ÁLMODTAM

Édesanyám,
 virágosat álmodtam,
 napraforgó-
 virág voltam álmomban,
 édesanyám,
 te meg fényes nap voltál,
 napkeltétől
 napnyugtáig ragyogtál.

MINT A TÖBBI ESTÉN

Olyan este, mint a többi,
 flörtök, flancok, csillagok,
 kapuk, falak,
 meg betörni való tükrök, ablakok,
 mint a többi estén, polcok,
 a cipőd sem változott,
 kötőd ma is kioldod,
 karodat lelógatod,
 máshová mész, mint a fáradt
 utolsó villamosok.

SÁRGÁBAN, FEKETÉBEN

Ne szállj le fekete madár
 a sárga lombú fára
 november van, legyél
 hazám fekete polgára,
 fölosztottam a temetőket
 sironként más az ára.
 Figyellek fekete madár,
 mert te rám nem figyelgetsz,
 rászállsz a sárga lombú fára.

Cigaretázom, eszem, megfigyellek,
 ráköhögök ingem galléjára.
 Megyek a gyászmenetbe,
 fekete feketéhez,
 hazám fekete polgárai
 halottak nemsokára,
 mint ama fényképészhez,
 megyek a gyertyafényhez
 aki orromat dorgálja.

Elvesztettem fekete madár
 mindent, mi kellett volna,
 mellettem úgy szakadt le a nyár,
 mintha csak dolgozott volna.
 Sironként más az ára,
 apám kulcsontja,
 apám koponyája.
 Ne szállj le fekete madár
 a sárga lombú fára!

KABDEBÓ LÓRÁNT

"JER OSSZIÁN"

Ágh István kötete esemény a magyar poézisben

Fiatalok voltunk. Ágh István a budai Vigadóban alakított Népművelési Intézet könyvtárosa. A környéken, egy presszóban találkoztunk. Olvastam gépiratban a Harangszó a tengerészért című oratóriumát. Éreztem, remekmű van a kezeim között. És csodálkoztam, hogy más, nagyobb folyóiratok miért nem csaptak le a műre. „Darabjaiban szívesen közölnék. De egy fiatal költőtől ilyen hosszú verset egészben egyik sem vállalja”. Én leközlöm egészben, a Napjainkban. Mert ez csak így élő remek.” Feledy Gyula utóbb tizenkét rajzot készített hozzá. És csoda történt, a vers körül egy egész kötet jegecesedett: Rézerdő címmel. Meghatározóan nagy kötete a magyar lírának. Egyszerre egy világkorszak váltás, egy emberi bizonytalanná válás, személyes költői önkeresés és egyben egy egyedi szövegalakítási módozat. Összeforrva. A létezés csalimeséje. És aki kezében tartotta, a kritikus éppen akkor mindezt magában hasonlóképpen élte meg. Más életrajzzal, távol a költő személyiségétől, mégis ráismerve: ebben a kötetben fordul egyet a világ. Hagyományos sok évezredes folyamatosság szakadt meg, maradt magára az ember, a világ azóta sem tudja kiheverni ezt a rászakadt bizonytalanságérzetet. A mi költészetünkben mindezt a Rézerdő rögzítette a legmagasabb költői megoldás színvonalán.

Ezóta mindegyik Ágh István-kötetet a kérdéssel veszem kezembe: talált-e hasonlóan maradandó pillanatra általa Ágh István a maga értékes, nagyszerű költészetében. És most, 81. születésnapom reggelén végre elkezdtem olvasni a költő 80 éves korában készült újabb kötetét. És benne a magam számára megtaláltam a Rézerdőhöz fogható hitelességű magas költői összegező pillanatot. Ez a kötet éppen erre, a régi kötetre válaszol vissza. Amire akkor fiatal lelkesedéssel döbbsen rá egy kezdő költő, annak kétségbeesítő eredményére döbbsen rá, amikor rászakad a öregség, elvesznek mellőle a fiatalság társai, és marad a világban megszakadt folytonosság magányos tapasztalata. Most borzong bele mindabba, amit valaha a kétségbeesést feledve lelkesen felvállalt. Most beérett körülötte. Homér helyett Osszián lett. Amit valaha változásként érzékelt, abba ma beleborzad. A valahai ifjúság egységben látott világa ketté szakadt. Még látja az ifjúkor hőskorát is, de versében felülírja a magára maradt öregkor magányos látomása. Miénk volt a huszadik század, amiből mára a kétségbeesés tényarádata maradt. Valóban „ködös, homályos” világával, miként Arany János előre látta már egy századdal korábban. Amikor Aranyt beéretten ünnepli egy ország, akkor érkezik egy nagy kortárs költő, aki egy valóban öregkori kötetben mindezt tudatosítja. Aranyhoz méltóan, nem cinikusan, nem reppelő örömmel, hanem a folyamatosság igényét mégis csak megtartva. Értelmet keresve az értelmetlenségben. Új hangon úgy, hogy bátyjai kötődését egyetlen sorral mégis megtartja, Istenhez, hazához kötődve, valami egészet remélve ebből a magára maradó életrajzból is.

Nem szokásom olvasás végeztével telefont ragadni. Most is hiába csengettem meg a szerzőt. Pedig szerettem volna közölni valamit. A Vörösmarty téren a könyvhéten, amikor kezünkbe adta új kötetét, a szokásos dedikációval, neki is

elismételtem a bennem kérdező mondatot: „Van olyan, mint a Rézerdő?” Nagyon nézett. Most meg akartam magyarázni. Kénytelen voltam mail-ben küldeni:

Pista! Nem szoktam a szerzőket zavarni. Hívtalak, nem vetted fel. 81. születésnapomon téged olvastalak. Nagyon nagy költő lettél. A Rézerdő valaha az egyik legjelentősebb magyar verskötet. Nemcsak nagy költészet, de egyéni-egyedi teljesítmény. Egyedülálló arról, az akkori életről a legmagasabb költészet szintjén.

És most az Elvarázsolt ének a koronáció! Kétségbeesítő - mégis felemelő. Tisztességes széttekintés, az emlékek párhuzamos idézésével valami egyedülálló költői megoldás. A múlt is, de a múlt mai, 80 feletti ártértekelése, magunkéváélése. A forradalmi ciklus, a Juhász és Csoóri vers egyedülálló látomás a mai rémálomról. Juhász szavaira rímelve zárva. "hazafelé a sorsunkká változott Magyarországon".

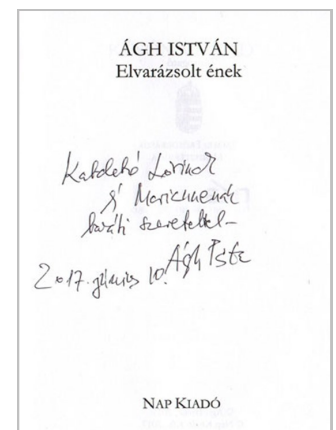
A záráskor is reményt ad. Istenben létező világegyetemet. Pista, köszönöm, reményt ad a legnagyobb kétségbeesésben.

Nem tudom, meg fogom-e tudni írni. Szeretném. Végre valaki eseményé vált a magyar poézisben. Ritka pillanat. L-t."

Hamar érkezett válaszából egyetlen mondatot idézek:

„A véleményed nem lep meg, hiszen a Rézerdőtől az utóbbi köteteimig ismerem, írásban, szóban tudomásomra hoztad. Mégis valahogy ez a mostani a végleges, mint a bezárult kör, pont az i-n, akárha kőbe vésted volna, hogy ne lehessen letörölni.”

Az utóbbi években sűrűsödtek a hatvanas évektől gyűlő kétségek, kétségbeesések, és ellenükben az élni akarás reménye mellett az értelmes egészre ráérző – vagy legalábbis rákérdező – gondolatok. Hogyan és miért? Ezt éli költészetében személyes sorsáról beszélve Ágh István. Ezzel kölcsönözve nekem is válasz lehetőséget életem felvetődő kérdésére. Az *Elvarázsolt ének* nemcsak a magyar poézis eseménye, hanem a 80 éves költő válasza is a 81 éves kritikus mindennapi vívódásaira. Két öreg ember beszélgetése? Nem csak két öreg ember beszélgetése! Remélem, nemcsak az én életemben vált eseményé, de – mint írtam – a magyar poézis történelmében is.

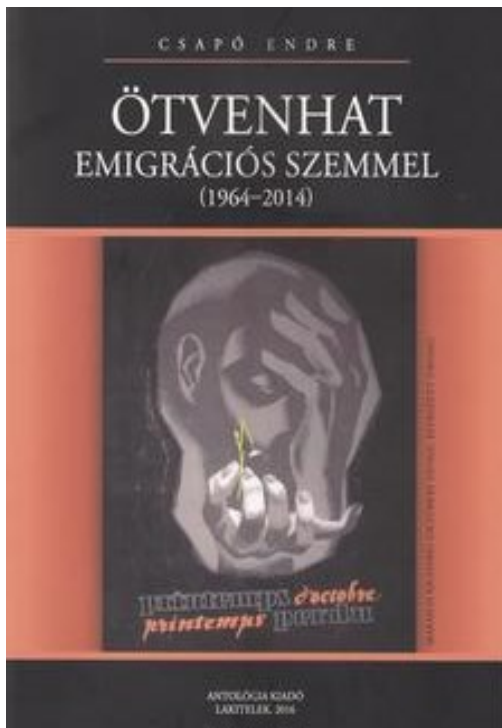

PORDÁNY LÁSZLÓ

KÉT ÚJ KÖNYV AZ EMIGRÁCIÓBÓL '56-RÓL

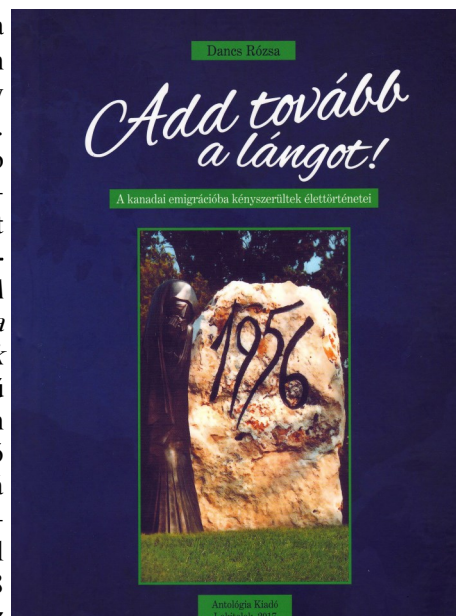
Ez időtájt gyakran hozza a posta, és nem egyszer a szerző személyesen legjobb emigráns íróink itthon frissen megjelent köteteit. Most kettőt emelnék ki a közelmúltból közülük, nemcsak azért, mert mindkettő a lakiteleki Antológia kiadó és nyomda gondozásában jelent meg, hanem, mert a két könyv tematikájában is rokonítható egymással.

CSAPÓ ENDRE: *Ötvenhat emigrációs szemmel* c. tanulmánygyűjteményének anyaga csak részben új, hiszen a szerző az 1964 óta készült írásaiból válogat, bár a legtöbb a rendszerváltozás után, mintegy 8-10 pedig kifejezetten a legutóbbi években keletkezett. Más kérdés, hogy a legizgalmasabbak, mondhatni: a legmegrázóbbak közül több is a régebbiekből kerül ki, vagyis abból az időből, amikor Magyarországon '56-ról nyilvánosan csak mellébeszélni vagy hazudozni lehetett. Kiemelkedik például az 1976-ban írt „Forradalom és szabadságharc” c. nagyívű tanulmány, mely sokunk számára jelentős újdonságokat is tartalmaz. De ugyanez elmondható a 2000 utániak jó részéről is, melyekben a szerző reménységgel, megértéssel, sokszor szeretettel ír az új rendszeréről és a kormányról, de nem rejti véka alá kritikus vénáját és véleményét sem. Csapó Endre, atyai barátom, a nyugati magyar írók és publicisták doyenje: 1948 óta él Ausztráliában, és teljes szellemi frissességben dolgozik azóta is rendületlenül; idén lesz a 96. születésnapja. Hatalmas pályája során mérhetetlenül sok tudást, tapasztalatot, bölcsességet és elemző készséget halmozott föl, melynek az újabb és újabb generációk számára történő átadását hazaszeretettől áthatva és magas színvonalon folytatja napjainkban is.

Azt kívánom, hogy ugyanezt tegye még sokáig a jövőben.

DANCS RÓZSA a kanadai Torontóban él és alkot székely magyar íróként. Széles skálán mozgó kitűnő írásokat olvastam tőle, de most megjelent „**Add tovább a lángot!**” (*A kanadai emigrációba kényszerültek élettörténete*) című könyve tudomásom szerint a szerző első interjúkötete. Réa jellemző gondossággal és éleslátással válogatta ki azt a 38 személyt, akiket az

ország különböző részein, sokszor több ezer kilométert utazván meglátogatott és '56-ról, életútjukról kérdezte őket. Vanak köztük széles körben ismert személyiségek, mint Németh Magda (Németh László lánya és maga is író), vagy Diósady Levente, nemzetközi hírű vegyész professzor, az Ady-család leszármazottja), valamint Magyarországon kevésbé ismertek, de akik mindannyian hozzájárultak valamilyen módon a maradandó magyar értékkeremtéshez, vagy éppen olyan íróársak, mint Miska János, aki nemrégiben hazatért Magyarországra, itt alkot tovább és nemrégiben életrajzi film is készült vele itthon. Mindegyikük élettörténete '56 körül forog, tanúi voltak az eseményeknek, vagy részt is vettek bennük, '56-os vállalásuk és tanulságai határozták meg, de legalábbis döntően befolyásolták életüket, értelmet, tartást és irányt szabva nekik. Sokuk történetében föltárul a küzdelem, a harc, a szenvedés, ami a haza elhagyása után, különösen az első időkben osztályrészükké vált és amit Dancs Rózsa jól érzékelhető empátiával közvetít. Nem véletlenül, hiszen ő maga is lényegében hasonló utat járt végig egy székely kis faluból, Ceausescu diktatúrájából a kanadai nagyvárosig.

Dancs vérbeli író; nemcsak interjúalanyai biztos kezű kiválasztásának, hanem kitűnő tollának és ragyogó stílusérzékének is köszönhető, hogy a kötet minden egyes darabja éppen olyan olvasmányos, mint amilyen tanulságos. Szót kell hogy ejtsünk a kitűnő időzítésről, pontosabban az utolsó pillanat megérezéséről és kihasználásáról, hiszen a beszélgetőtársak gyors ütemben távoznak sorainkból. Legalább négyet az utolsó pillanatban sikerült a szerzőnek megszólaltatni, mert annak ellenére, hogy a közvetlen közelmúltban, tavaly ősszel készültek az interjúk, az eltelt néhány hónapban mind a négyen eltávoztak közülünk. És sokuk életkorára tekintettel félok, hogy a sor bármelyik pillanatban folytatódik. Szellemi örökségük azonban most már örökké megmarad az utókornak Dancs Rózsa és az Antológia nagyszerű munkája nyomán.

Budapest, 2017. május 22.

„VALAKI KANADAI
KAZINCZYNAK NEVEZ-
TE...” - INTERJÚ MISKA
JÁNOSSEL

Miska János 58 évet élt Kanadában. Bár földrajzilag elszakadt hazájától, ápolta az anyaország értékeit és a kanadai-magyar kulturális élet fő kutatójává, aktív szervezőjévé vált. Írói, hungarológusi, szerkesztői, műfordítói és könyvtárosi munkásságát számos díjjal tüntették ki az óceánon innen és túl. Kiemelkedő életművéről legújabb, *Hungarian Canadians* című kiadványának megjelenése kapcsán beszélgettünk.

Az 1956-os forradalom után közel 200.000 ember emigrált Magyarországról, Kanadába közel 37 000 honfitársunk. Mi az Ön személyes története?

1956-ban, december 21-én hagytam el az országot. Nem is gondoltam korábban arra, hogy valaha elhagyom a hazámat. A forradalom alatt engem kiküldtek Nyíregyházára, ahol újságíró-gyakornoki évemet töltöttem. A megyei pártbizottság éppen akkor, november 3-án tartott gyűlést, ahova elmentem. Beszédet is mondtam, ami bizonyára nem tetszett a jelenlévőknek, mert kinyilvánítottam, hogy ezt a pártot teljesen el kell söpörni. Utána érdeklődtek irántam a faluban (Nyírbélteken), de nem találtak, mert előtte való nap elmentem Kanadába. Oda mentem, mert közeli rokonaim éltek ott, de főleg azért, mert történelmi olvasmányaimból tudtam, hogy a 20. század Kanada százada lesz. Egy évig dolgoztam kint, ami alatt megtanultam az angol nyelvet olyan színvonalon, hogy történelem-filozófia szakon 1961-ben diplomáztam. Tanulmányaim alatt kutatást végeztem a magyarsággal kapcsolatban és szomorúan tapasztaltam, hogy a kanadaiak szinte semmit nem tudtak a magyarságról. A kanadai magyaroknak nagyon szép kultúrájuk volt, könyveket adtak ki, gyönyörű templomokat építettek, viszont zárva tartották ablakaikat a befogadó ország felé. Én úgy határoztam, hogy erről tenni fogok, elvégeztem egy könyvtártudományi szakot és szabadidőmben elkezdtem a magyarsággal foglalkozó dokumentumokat és bibliográfiai adatokat gyűjteni. Ezeket szakszerűen összeállítva, jeles egyetemi kiadók gondozásában eljuttattam a nagyközönség felé, angol nyelven. Csodálatos visszajelzése volt, utána is évtizedeken át folytattam ezt a munkát egészen az ezredfordulóig.

A hatvanas években alapítója volt a Kanadai Magyar Írók Szövetségnek, amelynek örökös tiszteletbeli elnöke is. Honnan jött az inspiráció?

Mikor elvégeztem az egyetemet, éveken keresztül novellákat írtam. Az írásoknak nagyszerű visszhangja volt, tulajdonképpen berobbantam a nyugati magyar irodalmi életbe. Az *Egy bögre tej* című novelláskötetemet Münchenben adták ki, amit egy hónapon belül elkaptok, úgyhogy újranyomást kellett kérni. Ez egy igazi sikertörténet volt.

Kanadában nagyszerű írók, költők alkotnak, de ebben a hatalmas országban szinte elvesznek. Ezért úgy határoztam, szerkesztek egy antológia sorozatot és ehhez megalapítjuk a *Kanadai Magyar Írók Körét*, szövetségről még nem is álmodtam. Összeköttetésben álltam minisztériumokkal, ahol adományokkal és ösztöndíjakkal támogatták a kulturális tevékenységemet. Én voltam a nyugati világban az egyetlen olyan magyar szerkesztő, aki honoráriumot tudott fizetni az íróknak. Kemenes Géfin László például berámáztatta a száz dolláros honoráriumának a csekkét, mert korábban nem kapott fizetséget a fantasztikus írásaiért.

Később Magyarországon létesítettünk egy Miska János kanadai magyar irodalmi gyűjteményt; valamint megalapítottuk a Miska János Alapítványt, amelynek a célja, hogy a nyírbélteki és böszörményi tehetséges, de anyagilag rászoruló diákok továbbtanulását támogassa.

Számos könyve jelent meg az elmúlt években, a legfrissebb a Püski kiadó gondozásában publikált Hungarian Canadians - A selection of writings with fond memories. Mit tudhatunk az új kiadványról?

Idén úgy döntöttem, hogy egy angol nyelvű könyvet teszek az olvasók asztalára. Ennek oka, hogy Kanada idén ünnepli államalapításának 150. évfordulóját, és a magyarság ugyancsak ennyi ideje telepedett le az országban. A helyi magyarságot kutató munkáimat főleg angol nyelven készítettem: tudtára akartam adni az ott élő befogadó országnak, és a nagyobb nemzetiségi csoportoknak a magyarság eredményeit. A könyvben szó van a magyarságról általában, képzőművészetről, zenéről. Nagy figyelmet szenteltem az októberi forradalomnak is. Emellett tanulmányok is részei a könyvnek, amelyből kiemelném az információs forradalomról szólót: az én életemben különösen fontos volt, mivel a hetvenes években a könyvtárszolgálatot gépesítettük. Ebben a folyamatban nagy szerepem volt mint mezőgazdasági könyvtáros: 22 könyv terjedelmű bibliográfiám jelent meg.

Megemlíteném még a kanadai nemzetiségi irodalmak bibliográfiáját, ami az én Kossuth-díjammal számít. Abban hatezer hivatkozással foglalkozom, több mint hatvan nemzetiségi társaság irodalmával. Vagy tíz éven keresztül bestsellernek számított, a *Torontói Egyetemi kiadó* gondozásában jelent meg.

Mi lehet a siker záloga?

Mindig pozitív, jószándékú emberekkel voltam körülvéve. Azt tartom, hogy Isten az embert a maga képére teremtette, mert tökéleteset akart alkotni. És ez sikerült is: legyenek háborúk, viszályok - az ember mindig megtalálja a kivezető helyes utat és megoldja a problémákat.

Milyen üzenetet adna át a kanadai magyarságnak?

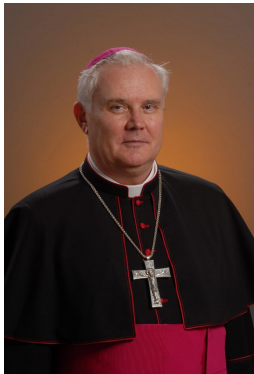
Legyenek továbbra is becsületes polgárai Kanadának.

(Az interjú címében álló idézet néhai Bisztray György irodalomtörténésztől származik, 2012-ből.)

VARGA GABRIELLA

CSERHÁTI FERENC *MAGYAROK A BAJOR FŐVÁROS- BAN* CÍMŰ KÖNYVÉRŐL

A kanadai magyarság előtt is jól ismert Cserháti Ferenc, a külföldi magyarok lelkipásztori ellátásával megbízott Esztergom-budapesti segédpüspök nemrég vaskos könyvvel jelentkezett: *Magyarok a bajor fővárosban* című, 446 oldalas munkája 2016-ban jelent meg a szegedi METEM Kiadó gondozásában. Körüljártuk, kutatása tárgyául miért éppen ezt a témát választotta és pontosan miről is szól a kötet.

A szerző és müncheni kötődése

Főtisztelendő dr. Cserháti Ferenc Szatmár megyében, Szatmárnémetitől huszonöt kilométerre, Túrterebesen született 1947. február 12-én. Márton Áron püspök 1971. április 18-án szentelte pappá Gyulafehérváron. Segédlelkészként Kaplonyban (1971–1973), illetve Máramarosszigeten (1973–1977) szolgált. 1979–1980-ban a frankfurti St. Georgen Filozófiai-Teológiai Főiskolán, majd 1982-ig az innsbrucki Leopold Franzens Egyetemen folytatott tanulmányokat. 1982-től 1984-ig a müncheni St. Margaret-plébánia káplánjaként, később plébánosaként, a müncheni Magyar Katolikus Misszió vezetőjeként tevékenykedett. 1985-től a müncheni Magyar Caritas Szolgálat elnöke, 1989–1993 között a müncheni Paulinum Egyesület (diákszálló) elnöke, 1991-től a Kardinal Mind-szenty Stiftung kuratóriumának tagja. 1996-tól 2006-ig a külföldön élő római katolikus magyarok püspökének európai delegátusa, 1996-tól a Münchenben szerkesztett *Életünk*, az európai magyar katolikusok havilapjának főszerkesztője. 2002-től a Német Püspöki Konferencia magyar delegátusa és németországi magyar főlelkész. 2006-tól a külföldi magyar lelkipásztori szolgálat koordinátora. 2003-ban pápai káplán címet kapott, 2004 óta a Máltai Lovagrend tagja. 2007. június 15-én centuriai címzetes püspökké és Esztergom-budapesti segédpüspökké nevezték ki. Püspökké Esztergomban szentelték 2007. augusztus 15-én.

Amint eddigi életútjának állomásából látható, hosszú éveken-évtizedeken keresztül Münchenben élt, szolgált és látta el különböző megbízatásait. Azzal, hogy 1984 októberétől elindította a müncheni magyar katolikus egyházközösség *Értesítő* című heti tájékoztatóját, a misszió egyházi fennállásának tizedik évfordulójára: 1988 tavaszára pedig német és magyar nyelvű *Jubileumi Értesítő* állított össze – amelynek szerkesztésében neves müncheni emigránsok vettek részt sugallataikkal, tanácsaikkal, tapasztalataikkal, és írásaikkal, többek között András Mária, Bogyay Tamás, Szamosi József és Kovács K. Zoltán – hosszú, több évtizedig tartó munka vette kezdetét. A részeredményeket közleményekben, tanulmányokban Cserháti Ferenc rendre közreadta, s eközben a most megjelent, 446 könyvoldalas mű is elkészült.

A Historia Ecclesiastica Hungarica Alapítvány és a METEM Könyvek sorozat

A Magyar Egyháztörténeti Enciklopédiai Munkaközösség (METEM) 1988-ban azzal a céllal jött létre, hogy egy a magyar egyház ezeréves történetét átfogó és az egyház alapegységét, a plébániát figyelme középpontjába állító mű összeállítását hozza létre. A *Magyar Egyháztörténeti Enciklopédiába* az ezeréves múlt valamennyi parókiáját, legyen az a történeti Magyarországon, Nyugat-Európában, az amerikai kontinensen vagy a világ más részén, fel szándékoznak venni. Az időközben születő részeredmények publikálására évkönyv jelleggel létrejövő *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok* ma folyóiratként működik, évente két kötetben, négy számban jelenik meg és már a harmincadik évfolyamához érkezett. A Vázlatok szerkesztői vállalták, hogy összegyűjtik az egyháztörténettel összefüggésben megjelent könyveket, mindig adott évre vonatkozóan, az egyháztörténetet széles keretek között értelmezve, vagyis az életrajzzal, művelődéstörténettel, művészettörténettel, néprajzzal, építészettörténettel stb. kapcsolatos kiadványokat egyaránt figyelembe véve. Az összegyűjtött könyveket röviden ismertetik, s mindez francia nyelven is megjelenik a leuveni *Revue d'Histoire Ecclesiastique* folyóiratban.

A *METEM Könyvek* sorozat a terjedelmesebb munkáknak: életrajzoknak, tanulmányköteteknek, monográfiáknak nyújt lehetőséget a megjelenésre; ebben eddig kilencven kötet látott napvilágot. Az *Ecclesia Sancta* sorozat a külföldi egyházak összefoglaló történetét bemutató köteteket tartalmazza, rendszerint valamely jelentős kiadvány fordítása révén; ebben eddig tíz kötet jelent meg. A sorozatokon kívül mindez ideig közel száz kötet látott napvilágot – vagyis a HEH kiadványai összességében megközelítik a háromezretet. Mindezen munkálkodás során újraindulhatott a magyar egyháztörténeti kutatás. Vallási és felekezeti megkülönböztetés nélkül az ezerszáz éves magyar múlthoz kötődő egyháztörténet bármilyen témájának közlését feladatuknak tekintik.

„A könyv kíváncsiságból, hobiból és hasznos időtöltésből született”

Cserháti Ferenc püspök METEM Könyvek sorozatban megjelent, *Magyarok a bajor fővárosban* című kötete a müncheni magyar katolikus egyházközösség 1945-ben kezdődő, jó fél-évszázados történetét vázolja fel az ezredfordulóig terjedően. A könyv a második világháborút követő vatikáni rendelkezések elvándorlóokra vonatkozó intézkedéseinek megfelelően – rövid bevezető után – három nagyobb fejezetre: a németországi Vatikáni Misszió, az „Exsul familia” és a „Nemo est” korszakára tagolódik, amelyek során a vatikáni intézkedések mindig újra megváltoztatták az emigrációba kényszerült lelkipásztorokra és az élet-halál harcot folytató, állandóan változó, formálódó, idegen nyelvű egyházi közösségekre vonatkozó irányelveket és működési szabályokat. A *müncheni magyarok nyomában* című rövid bevezető rész bemutatja a müncheni magyar kolóniát, a második

világháború után a bajor fővárosban menedéket találó magyar közösséget. A második rész a magyar lelkészi szolgálatot mutatja be a Vatikáni Misszió időszakában: a tábori hitéletet, a müncheni Magyar Lelkészi Hivatalt, a lelkészi munkát, a pasztorációt az egyházmegye területén. A szerző elvezeti olvasóit a müncheni magyar katolikus egyházközség alapításának ötletétől kezdve a lelkészi szolgálat megszervezésén át a müncheni Magyar Caritas Szolgálat hatósági bejegyzéséig, a müncheni Patrona Hungariae Római Katolikus Egyházközség megalapításáig és az egyházi közösségi élet kibontakozásáig.

A harmadik rész az „Exsul familia” szellemében végzett lelképásztori szolgálatot járja körbe. Olyan kérdéseket tárgyal, mint: 1956-os magyar menekültek Münchenben; az 1956-os fiatalok és az egyház, az Egyház szerepe az 1956-os magyar fiatalok beilleszkedésében Németországban; a Burg Kastl-i Magyar Gimnázium és a Paulinum diákokthon; a Patrona Hungariae Egyházközség 1959-től 1969-ig; a lelkészek, az iroda – nővérek, alkalmazottak, hívek száma, magyar szentmisék; müncheni rádiós szentmisék. Olyan, kiemelkedő egyházi megemlékezésekre tekint vissza, mint a 37. Eucharisztikus Világkongresszus (München, 1960. július 31. – augusztus 7.), valamint március 15-i, augusztus 20-i, október 23-i nemzeti ünnepeink. A kötet ezen része kitér a képviselőtestületi gyűlésekre, a mozgalmi és egyesületi életre, az ifjúsági nevelő munkára, a cserkészre, a munkásifjakra, a főiskolások helyzetére és tevékenységére, a karitatív és szociális munkára, az egyházi sajtóterjesztésre.

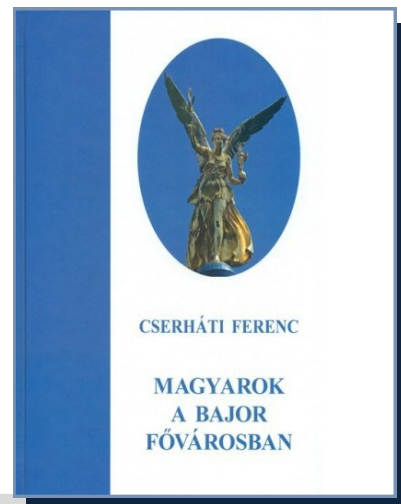
A negyedik rész az egyházközség „Nemo est” instrukció szerinti megújulását – azt, hogy hogyan lett az egyházközségből misszió –, az átköltözés epizódját tárja elénk, beszámol Mindszenty József bíboros-hercegprímás müncheni látogatásairól, Joseph Ratzinger bíboros és a müncheni magyarok kapcsolatáról, szól a Kardinal Döpfner Házzal és II. János Pál müncheni látogatásáról. Megismerhetjük a lelkészeket és a lelképásztori munkatársakat, az 1947–1994 közötti müncheni magyar egyházi énekkarokat: a Patrona Hungariae Egyházközség énekkarát, a Szent István Dalkört, a Magyar Kamarakórust és a Patrona Hungariae Énekkart; a Szeniorok Klubját, a Magyar Rózsafüzér és Rózsafüzér Társulatot, a Bibliakört. Betekinthetünk a Maria Eich-i zárandoklatok, a müncheni magyar oktatás (magyar iskolatanfolyamok, vasárnapi iskola, a németországi Magyar Reálgimnázium négy felső osztálya a müncheni Schloss Fürstenried-ben, a München-Harthof-i Magyar Iskola, Hétvégi Magyar Iskola a müncheni Magyar Katolikus Misszió otthonában), valamint a müncheni magyar katolikus sajtó (*Katolikus Élet, Iránytű, Katolikus Tudósító, Szózat, Patrona Hungariae, Pannonia Sacra, Életünk – Az európai magyar katolikusok lapja, Értesítő*) világába. A müncheni magyar egyházi események folyamatos feljegyzéséből megismerhető a bajor fővárosban élő magyarok hazafias és keresztény elkötelezettsége, hitbuzgósága és hazaszeretete, egyház iránti hűsége, a magyar identitás és kulturális örökség megőrzéséért és ápolásáért vívott hősiesség az idegenben. Történelmük nemcsak egy külföldi magyar egyházközség

felteve őrzött emléke, hanem az egyetemes magyar történetírás kitörölhetetlen és szerves része is, amely mindenütt, itthon és külföldön egyaránt megbecsülést érdemel. A kötet függelékkel: rövidítésjegyzékkel, fényképválogatással és névmutatóval zárul.

Cserháti Ferenc a könyv keletkezésének folyamatáról ezt mondja: *„Ez a történelmi összefoglaló kíváncsiságból született. Meg akartam ismerni elődeimet, a magyar lelképásztorokat és híveiket Münchenben. Aztán hobbiból, szórakozásból és hasznos időtöltésből is született, legtöbbször késő esti órákban, televízióban sem lelve érdemesebb műsort, éjfélutáni lefekvés előtt, éveken keresztül, jó másfél-két évtizeden át. Eleinte eszem ágában sem volt történelmet írni, csupán jegyzeteket akartam készíteni a magam részére. Később rögzíteni akartam, ami rögzíthető a müncheni magyarokról, papokról és hívekről, az egyházban és az egyház közelében. Össze akartam állítani lelkész-elődeim névsorát.”*

Szabó Csaba történész, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgató-helyettese egy alkalommal elmondta: az olvasó ezzel a könyvvel elsősorban történelmi munkát tart a kezében, a szerző ugyanis műve összeállításakor hiteles adatokra, levéltári, plébániai és magániratokra, levelezésekre, visszaemlékezésekre és a szakirodalomra támaszkodott; rendkívül gazdag jegyzetapparátus segíti az olvasót az értelmezésben és igazolja a könyv lapjain szereplő állításokat. *„A szerzőt dicséri az élvezetes, szépirodalmi stílus és az alaposág, a kiadót az igényes tipográfia”* – állapította meg Szabó Csaba. A könyvben részletesen bemutatott fél évszázadot így jellemezte: az is a magyar történelem, a magyar emigráns történelem, a magyar katolikus egyház történelme a létezett szocializmus időszakában. *„Münchenben így építkezett az emigráns katolikus magyarság. Számvetés is a könyv”* – tette hozzá a történész, akinek a véleménye szerint mindenképpen üdvözlendő lenne, ha másutt is készülneek hasonló visszapillantások.

Cserháti Ferenc püspök a bajor fővárosban keresztül, de azon túlmutató, hiánypótló munkát nyújt át az olvasónak, és nem csak a nyugati diaszpórában élőknek.

REQUIEM

KÁNTOR LAJOS (1937 - 2017)

Erdély és Kolozsvár talán utolsó értelmiségi főemberét,

KÁNTOR LAJOST gyászoljuk!

A föl nem adható kishaza, város és folyóirat hűségese. Aki a föl nem adható nemzeti közösség, család, otthon és barátság hűségese is volt. De mindenekelőtt az írástudók föl nem adható hitének vállalója és cselekvője. Akinek a szüntelen önvizsgálat és újrafogalmazás, utolsó pillanatáig lételemének bizonyult. Életében ezért mindig máshonnan, más és más távolságból (közvetlen közelről vagy egészen messziről) és szögből láthattam az arcát. S a teljes arc egyszerre sokféleképpen és mégis sajátosan, de végérvényesen csak most rajzolható meg.

Hiszen egy alkotó, cselekvő, állandóan szervező értelmiséginek, még a 80. életéve küszöbén sem lehetett végső arca. S olyan ez a látható végső arc most, amilyenek közös múltunkban, szerkesztői és politizáló, valamint időnkénti baráti együtt-létünkör, a Korunk szerkesztőségében s az RMDSZ boszorkánykonyhájában, majd később nosztalgizáló beszélgetéseinkör, emberi mivoltában mindig láthattam.

S parafrazálhatom, konvertálhatom most azt az elvét és gondolatát, melyet 1989 után, a Korunk friss főszerkesztőjeként így fogalmazott meg a folyóirat krédójaként és közéleti elkötelezettségéeként: "K, mint Korunk, és k, mint kötés!". De tovább görgetve: "K", mint konglomerát (Erdély), kisebbség (sors és morál), Kolozsvár, közösségi krónika, kultúra, kortárs, keresztény, stb, stb is. És kitartóan ismétlődve "k" mint kötés, kötődés. Itt, Kolozsvárott, miközben bevallottan, számunkra Erdély elképzelhetetlen Kolozsvár, és Kolozsvár Erdély nélkül! Hiszen az évezredek keresztény értékrendnek, a keresztény kultúrának aszúvá érett jelképrendszerét, és annak szakrálisan konok megőrzését jelenti mindkettő, együtt és külön-külön is. Ahogyan a kultúra mindig az emberi együttélés lehetőségeit rögzítette s rögzíti ma is. Ahogyan Konglomerát(Erdély) című

könyvében, mely egyszerre fikció és dokumentum, az elvesztett Erdélyről is kifejti, hogy az nem a magyar nemzettudat zavarainak tünete, csupán "itt valami más van!". Ezért a letagadhatatlan ellentmondások és konfliktusok megközelítésére és kezelésére - az egyetemes magyar kultúra, az európai szemlélet s a demokratikus gondolkodás birtokában - kell vállalni és vallani az elkötelezettséget. Elkötelezettséget!- de megmaradva a hagyományos erdélyi (Bethlen Gábor-i) politikai realizmus hívének, aki semmiféle többségi politikai akaratnak sem hódolhat be.

S valahogy mindig úgy érezte és gondolta - javíthatatlan kisebbségként - erdélyi és európai tudattal (lehetőségei és lehetetlenségei szerint), hogy neki Kolozsvár, a szülőváros megbonthatatlan köteléket jelent. Mert ki legyen hű Kolozsvárhoz, ha nem az, aki itt született, itt tanult meg járni és beszélni, itt lehetett világra csodálkozó diák, pályáról és családról álmódzó szerelmes fiatal, ígéretesen induló irodalmár, fiait nevelő apa, férj és mindenekelőtt magyar polgár, aki ettől a várostól csak kapott, akkor is, amikor mások nem mindig. Mítosz, varázs és valóság rendkívüli találkozását jelentő szülővárosát akkor sem hagyja el, amikor 1962-ben biztató ajánlatot kap Budapestről, kutatói állást kínálnak az Irodalomtörténeti Intézet akadémiai keretében, vagy amikor központi napilaphoz hívják Bukarestbe. Hogyan is mehetne, hiszen akkor még minden körötte levő szeretettel együtt élhet?! S azok elvesztése, vagy idegenbe távozása (még ha anyaországba is) után sem, s azóta - egyedül a családból! - kis tacsokjával őrzi itthon az otthon. Pedig "vihettem volna én is valamire, lehettem volna akár államtitkár is". S egyetemi karrier helyett is inkább a Korunk szerkesztőségét választja, mely volt és maradt első és egyetlen állandó munkahelye! S óhatatlan konfliktusok közepette is, sokoldalú, önálló és új elképzelésekkel és jó szervező-készséggel megáldott, tevékeny belső munkatárs, aki nemcsak az irodalmi, de színházi és képzőművészeti berkekben is otthonos, és a közéleti eseményekre is odafigyel. S önálló irodalomkritikai és irodalomtörténeti kötetei mellett, Láng Gusztávval elsőként megírják az erdélyi magyar irodalom 1945 és 1970 közötti történetét. A Korunk mellé pedig felsorakoztatja a Forrás-nemzedék költőit, próza- és drámaíróit, de a társadalomtudománnyal foglalkozó fiatalokat is. S kialakítja a Korunk Galériát, kiállítási lehetőséget biztosítva idős és fiatal alkotóknak.

1989 után a "harmadik" Korunk főszerkesztőjeként pedig átvezeti a folyóiratot - sok új és fiatal munkatárssal - egy részben új világba, s visszaállítva az egykori polgári értékrendjét a szerkesztői szándéknak, a Korunkat az erdélyi és európai elkötelezettségű, kiegyensúlyozott, vitázó értelmiség fórumává teszi.

A "valakinek lenni a víz alakért könyörgő tömegében!" fordulat utáni közvetlen időszakban pedig, rövid ideig politikai szerepre is vállalkozik, ám korán s még idejében ráébred arra, hogy a tudatformálás lehetőségét és szükségességét nem a karrierszempontok szerint alakuló politikai életben kell

keresni, hanem felelős értelmiségként a szolgálati feladatot inkább a szorongókat és kishitűeket megnyugtató, a fanatikusokat pedig meggyőző igyekezetben kell megtalálni, s élőszóban, írásban és személyes magatartás példájával, szünet nélkül hangsúlyozni a józan önértékelés fontosságát, s higgadt bölcsességgel és fiatalos optimizmussal viszonyulni például olyan jelenségekhez, mint a magyar-román viszony, vagy a globalizáció problémái s a politikai, gazdasági és kulturális kihívások. Civil keretben is megtalálta módját a cselekvésnek. Most csak a Korunk Baráti Társaság s a Kolozsvár Társaság életre hívását említem. Hogy maradéktalanul sikerülhetett mindez? Persze, hogy nem, s mégsem volt elégedetlen.

Nyugalomba vonulása mintha meg sem történt volna, ugyanazzal a lendülettel szervezett, szerkesztett, írt vagy tartott előadásokat, mint egész életében. S a Magyar Tudományos Akadémia külső tagságát is elnyerte.

Saját műfaját is ekkor teremtette meg, azokban az "erdélyi kortörténetekben", melyekben a múltidézés és jelenkor megoldatlanságai s még megvalósíthatóságai, a kritika és irodalomtörténet, illetve az esszé és a próza határain mozognak. Személyes tapasztalatai és szűkebb baráti körének viszontagságai élete végéig mély emlékeket fakasztottak, melyeket részben meg is írt s vagy elhunyt íróársai-barátai hagyatékát készítette kiadásra, tette elérhetővé, vagy nem egy könyvben róta le irántuk érzett tartozását és ragaszkodását. S tény, hogy aligha maradt adósa valakinek is.

Erzsikének, korábban elhunyt feleségének, élet és bajtársának - kitől, szavai szerint " a legtöbb szeretetet és támogatást kaptam, s még két fiút is" - emlékére, fiatal alkotókat támogató alapítványt hozott létre. S nem felejtette el azt sem: "Erzsikének köszönhetem, hogy a kényszerűnek vélt (tudott) megalkuvásokban nem mentem túl messzire, - gondolom, nem igazodtam én sem (mint ahogy ő éppen nem) a romániai magyar átlaghoz."

Bizalom a jövőben? Kolozsvár jövőjében? Erdély jövőjében? Minden bizonnyal! Közel 80. születésnapjához is. De egy érzékenyülő pillanatában, mégis föltört belőle: "Ahogy telnek az évek, kötelezően gondol az ember arra, hogy milyen jó lehet a mélyen hívőknek, azoknak különösen, akik számítanak az eltávozott szeretteikkel történő későbbi találkozásra... Időnként szétnézek, és látok igazán fiatalos nyolcvanasokat is."

Ilyennek láttuk-tudtuk őt is, hiszen szép, komoly tervei voltak még. Új élettársi kapcsolatot vállalt s adta hírül fénylő tekintettel és rejtélyes mosollyal, mint aki már "ama titok" tudója is Aztán...!?

Illúzió-e a halál? Vagy a végleges feloldás története? S a megadatott idő és tér csak kellék a mindenség egyesítésében, hogy kiderüljön: nincs határ múlt, jelen és jövő között!?

Amiként születésünk és halálunk is mindig a más élménye?! S nekünk csak a befogadó föld vagy az elhamvasztó tűz választóhatósága jut!?

Tudom, Lajos, hogy nem felelhetsz! És mégis...!?

A ZOMBORI SZENT ISTVÁN

Augusztus 20-án ünnepeljük Szent István napját. A zombori - szülővárosom - kéttornyú, a Karmelita rendhez tartozó Szent István templomot 1904. augusztus 20-án szentelték fel. A templom papjaival édesapám jó barátságban volt. Emellett van számomra a hónapnak egy különös, személyes jelentősége is: 1904. augusztus 29-én ünnepeltük hajdanán édesapám, Telcs László születésnapját.

A tornyok között, a főbejárat felett, kb. 50 méter magasságban a baldachin alatt van Szt. István kb. 2.5 méter magas szobra. Az oltárképek mind három dimenziós domborművek. A főoltár felett Szt. István felajánlja a Szent Koronát Szűz Máriának. A baloldalon Szt. László, a jobbon Szt. Imre, valamint Szt. Margit és Szt. Erzsébet szobrai állnak. A második boltív mennyezetén a Magyarok Nagyasszonya freskója látható. 1918-ban a szerb hadsereg bevonulása után, a pajzson lévő magyar címet át kellett festeni és a Karmelita Rend címere került a helyébe. Azonban Gellért atyának sikerült megmenteni Szent István oltárképét.

Photo by George Telch,

Azóta is ott van.

ST. STEPHEN IN ZOMBOR

We celebrate St. Stephen's Day on the 20th of August, the first King of Hungary. In Zombor, the twin spired St. Stephen Church was consecrated on August 20, 1904. It belongs to the Carmelite Order of Friars, with whom my Father was on friendly terms.

Additionally, the month holds another significant anniversary for me: my Father's, László Telcs's birthday August 29, 1904. Between the spires, at approx. 50 metres high, above the main entrance, is the approx. 2 metre high statue of St. Stephen, under a baldachin. All the altar pictures are three-dimensional reliefs and statues. Above the main altar, St. Stephen offers the Holy Crown of Hungary to the Virgin Mary. There are to the left St. Ladislav's and to the right St. Emery's as well as St. Margaret's and St. Elizabeth's statues. On the ceiling of the second vault, the fresco depicts the Virgin Mary as the Patron of Hungary. In 1918, after the entry of the Serbian Army, the coat of arms of Hungary had to be painted over and replaced by that of the Carmelite Order. However, Father Gellert managed to save St. Stephen's and the other Hungarian Saints' statues, which are there to this day.

LAKATOS MIHÁLY

SÚLYOS ÜGYEK

Közel fél évszázada annak, hogy Ábel egy szeptemberi napon nehéz szívvel, anyukája kezébe kapaszkodva kilépett házuk kapuján és elindult az iskolába. A hátán pehelykönnyű iskolatáska, benne a tizóráira felcsomagolt vajaskenyérral és almával. „Várj csak, mert lesz az még nehezebb is – viccelődött az apja –, ha megteelik tudománnyal.”

Egy emberöltővel korábban a nép egyszerű gyermeke még nem táskával, hanem tarisznyával a vállán mászta meg nap mint nap a tudomány fellegvárát. Ábel még ma is emlékszik Kányádi Sándor nagyszerű „Kicsi legény, nagy tarisznya” című versére, amellyel második olvasókönyvében találkozott először: „Horgasinamat verdeső/tarisznyában palavessző/palavessző s palatábla.../Így indultam valamikor,/ legelőszőr iskolába.” Igaz, a palavessző és a palatábla mibenlétét lábjegyzetben kellett elmagyarázni a nebulóknak, hiszen a tanulók akkor már két évtizede füzetbe írtak, még az elsősök is. Palatábla, palavessző? Spongyát rá! – mondta az emberiség az erdők nagy rémületére s bőszipapírgyártásba fogott.

Ma már egy ilyen váltás nehezebben menne, ugyanis az erre a célra alakult civil szervezetek nyomban elmagyaráznák, hogy a palatábla – bár némi hegyrontással azért jár – környezetbarát tárgy, amely sokszoros (jószereivel végtelen) felhasználhatóságánál fogva az erdőirtások, ergo: a klímaváltozás legjobb ellenszere. S ha arra gondolunk, hány millió teleírt füzet köt ki évente a hulladékgyűjtőkben, valószínűleg igazuk is lenne. Ja, hogy nem korszerű, hogy szembe megy a „fejlődéssel”, korunk istenével? Nem tudom, hány kB információ fért el egy palatáblán, de azt merem állítani, hogy ha olyan költőket indított útnak, mint Kányádi, annyira kártékony taneszköz nem lehetett... De üsse pala, maradjon a füzet, a helyzet nem emiatt súlyos.

Kisdiákként Ábel rendszerint négy könyvet és négy füzetet pakolt a táskájába s az orvosok már abban az időben gerincferdüléssel riogatták a szüleit. Mily nagy volt hát a megrökönyödése, amikor egy nap megemelte második kisfia iskolatáskáját s azt kellett tapasztalnia, hogy a Demjén-dal bizony igazat mond. Bizonyára holnap ásványtan órájuk lesz – volt az első gondolata. Vélekedése hamisnak bizonyult. A táskában csupán könyvek (némelyikből kettő is), a hozzájuk kapcsolódó könyvméretű ún. munkafüzetek (némelyikből kettő is) és „mezei” füzetek voltak. Összsúlyuk – lemérte – öt kiló. A gyerek súlya: 20 kilogramm. Átszámítva olyan ez, mintha Ábel nap min nap húsz kilós csomaggal a kezében/hátán indulna munkába... (Bizony, a görgős bőröndöt nem lehetne megspórolni.)

Ábelnek erre az jutott eszébe, milyen kár, hogy nem áll módjában reggelente összeállítani mindazok pakkját, akik ezt kitalálták, akik ezt eltűrik, és akik ezt elvárják egy második kisfiútól. S még ha az eredmények visszaigazolnák!

Ha fel lehetne mutatni, hogy lám, háromszor annyi Nobel-díjasunk, négyszer annyi jó költőnk van, mint a palatáblás

időszakban. De nincs. Sőt, jönnek „PISA-ék” s a gyerekek máris a sarokban találják magukat, kukoricaszemeken térdepelve. Hogy ne csak a hátuk fájjon. „- Hova viszed, ugyan biza,/azt a legényt, te tarisznya? -/Tréfálkoztak a felnőttek,/akik velem szemben jöttek” – róhatná a sorokat Sándor bátyánk ma is, a sok görnyedező gyerek láttán.

Mégis, az a súly, amitől lényegesen nehezebb lesz megszabadulniuk, ha egyáltalán, a nemzeti ünnepen került rá a gyerekekre. És nem a hátukra...

Az ünnep előestéjén ugyanis Ábel az alábbi sorokat pillantotta meg az olvasókönyvben: „1848. március 15-e jelképpé vált számunkra. Nemzeti ünnepünkön országszerte megemlékezünk a „márciusi ifjakról”. Aztán: „Ezen a napon kokárdát tűzünk a ruhánkra, hogy ily módon is megmutassuk összetartozásunkat. Öltözetünkkel és viselkedésünkkel is kifejezzük az ünnepelt iránti érzéseinket.”

Hm, tűnődött el Ábel, mi lenne, ha ezt példával is alátámasztanánk? A gondolatot tett követte, így másnap Ábel, Ábelné és a három csemete – magukat az eseményhez illően kicsípve, csinos kis kokárdákkal a mellükön – elindultak a Nemzeti Múzeum felé, hogy meghallgassák a miniszterelnök ünnepi beszédét. Rövid autót, majd metró, és az Astoriánál jöttek a felszínre. Akkor még azt hitték, az a felszín...

Ma már tudják: felszínesen ítélték. Az még hagyján, hogy a kordonnál megmotozták őket, Ábel még egyet is értett vele, hiszen hallott valamiféle méltatlan ellenzéki szervezkedésről. De rossz előérzetét elhessegetve egyenesen a tömeg sűrűjébe kalauzolta a családját s a szónoki emelvénnyel szemközti ház-falak mellett találtak helyett maguknak. Közben emberek vonultak előttük, sokan kokárda nélkül s hát... nem éppen ünnepi öltözékben. Némelyikük zavaróan alattomosan, lesütött szemmel nézett körül, s Ábel aggódva figyelte fiait: vajon, életük első ünnepi rendezvényén kellően felemelő pillanatokban lesz-e részük, vajon azt kapják-e, amit a tankönyv és a tanítónéni megelőlegezett számukra...

Nos, ami az ünnepi beszéd első mondatai után történt, azt a fiúk valószínűleg nagyapa korukban is emlegetni fogják. Fűlsiketítő hangzavar tört ki, trágár megjegyzések röpködtek körülöttük, s egy fiatal nő közvetlenül mellettük – három nagy darab és feltűnően barna „testőr” védőgyűrűjében (lám, még erre is volt gondjuk!) – gúnyos vigyorral az arcán folyamatos és fűlsiketítő sípolásba kezdett.

A gyerekek megrettenve húzódtak közelebb Ábelhez, Ábelné Eszter pedig megrökönyödve és tanácstalanul nézett rá. Néhány jóhiszemű ünneplő, idős nők és férfiak, próbálta csitítani a magából kivetkőzött nőszemélyt, de a mellükön álcaként bécsi szelet nagyságú kokárdát viselő „testőrök” ellökdösték őket, mire vad dulakodás tört ki.

A két nagyobb Ábel lábát taposta félelmében, a legkisebbet, a második Leventét, egy középkorú asszony védőn vonta magához a kapualjba, mondván: „Legalább öt ne bántás!” Ábelben forrt az indulat, de két nagyobbik fia ijedten ölelte

át: „Apa, ne, fékezd magad! Nincs értelme! Menjünk haza!”

Miközben utat tört a tömegben Ábel még hallotta, amint a „testőrök” egyike „ötmillió éhezőről” hadovál a háta mögött valakinek. (Nyilván ő a másik ötmillióból lehetett, mert hatalmas sörhasán majd' elpattant a kabát gombja...)

Amikor pár méterrel odébb valódi ünneplők közé értek, akkor döbrent rá, hogy balszerencsájük korábban éppen a pár tucat főből álló martalóchad közepére vezérelte őket.

Hazafelé, a metrón, némán, maguk elé meredve ültek egymás mellett a székeken. Ekkor Levente megszólalt:

„Apa, én nagyon megijedtem. Többet ne jöjjünk...”

Ábelt a szégyen pírja öntötte el, és szótlánul megsimogatta a kisfiú fejét.

Megjelent a Magyar Idők 2017. március 25-i számában.

MEGSZÓLALOK - NAGY VENDEL

Cikkeim, verseim napilapokban, gyűjteményekben jelentek meg. Jelenleg szellemi szabadfoglalkozású vagyok, ami azt jelenti, hogy bármit csinálhatok a művészet terén hivatalosan: újságírás, könyvkiadás, könyvbemutatók, előadói estek. Szívesen lépek fel saját verseimmel különféle rendezvényeken.

Magamról annyit, hogy már csak a nőknek élek, otthon is van hat. Középiskolákban tanítottam műszaki tantárgyakat 18 évig. Jelenleg nyugdíjas vagyok. Sajnos kéményseprő betegségem van: a korom.

Vallom, és állítom, hogy a magyar nyelv gyönyörű és a költészet örök. Az emberi gondolatokat koszorúba fenni: csoda. Soha eddig még nem volt ilyen nagy szükség a magyar nyelvre, mint manapság. A vers számomra majdnem minden. A lányaimon kívül azért még sok más dolog is van, amiért érdemes még egy kicsit élni: a család, a könyv, a TV, a halászlé, az újság, az autó, az ufók, a Nők, a kakaspörkölt, a szerelem, a szex, a sör, a bor, a pálinka, a tanulás, a tanítás, a mozi, a színház és még ezerféle más!

<http://www.pieris.hu/szerzo/nagyvendel>

AUGUSZTUSI CSILLAGHULLÁS

Őszülő szerenád

Egy szép keringő

Messze száll

Óvatlanul betalál

A sarki ház

Ablakán.

Minden este

Nyitva áll,

Engem mindig

Oda vár.

Szívszédítő

Dallamán.Ahol két

megfáradt lélek

Egymásra talál.

Tombol a nyár.

Keringve, szállva,

A dal dallamára

Szerelemre várva,

Az álom elrepül.

S ott vagy az ágyban

Újra egyedül.

Augusztusi csillag-

hullás

Éjszakáján

Telepötytyözött puha

párnán.

2017. aug. 24.

KANADAI / AMERIKAI
MAGYARSÁG

1949 óta szolgálja a nyugatra szakadt magyar közösséget.

Elismerten, a nyugati világ legnagyobb példányszámában megjelenő magyar hetilapja. Megjelenik minden szerdán délelőtt, és még aznap olvashatják, akik megvásárolják a torontói magyar üzletekben. Előfizetés \$75 egy évre vagy \$40 félévre, postázással.

A legfrissebb magyarországi, nemzetközi és sport híreket foglalja össze lapunk minden politikai elhajlás nélkül, mint a múltban. A Magyarországon hirdető több ezer olvasóhoz szólhatnak! Olvassa, hirdessen és rendelje meg a mindenki által szeretett Kékújságot!

A legjobban informált magyar a Magyarorságot olvassa!

Published by: Canadian Hungarian Media non Profit Corp.
747 St. Clair Ave. W. #103.
Toronto, ON M6C 4A4 Canada
Telefon: 416-656-8361, Fax: 416-651-2442

Kiadó: Aykler Béla
Főszerkesztő: Susan Papp
Felelős Szerkesztő: Dr Tanka László
Szerkesztő: Balás Róbert
Számítógépes szerkesztő: Horváth Zsolt
Web: www.kanadaimagyarsag.ca
E-mail: info@kanadaimagyarsag.ca

Reméljük továbbra is szolgálhatjuk a magyarságot a nyugat legnagyobb számú hetilapjával.

ATTILA KESZEI : MY HOLY-LYRE

For a long time I wanted to make a lyre mainly because Leonard Cohen's song the "Hallelujah". I have heard it many-many times with different interpreters as... "...there was a sacred cord that David plied and pleased the Lord..."... that I had to make 'The Holy Lyre'. I knew it would be difficult to make a very fragile, whimsical interpretation of a lyre in raku-fired ceramic, but not trying is not an option to me. So after finishing another piece I used the remaining clay to see if I could make it. If you ever worked with clay then you know how difficult could be to make a standing sculpture without an armature not to collapse into its footprint, but that is just the beginning. After it stands and finished... how would it dry? Would it crack then? So I put my faith into... I do not know what... and it dried just fine.

The bisque firing is mostly OK if the sculpture got that far, although placing it into the kiln needs very delicate handling. After glazing and place it into a hot electrical kiln is the most trying part. I was thinking a long time how to place it into the kiln. I could not handle the lyre with tongs because it would disintegrate under the pressing metal and also I would not even know where to grab it anyway. Finally I figured out how to do it.

I placed the sculpture on it back on a flat ceramic tile and together placed them into the kiln. I was listening, kind of waiting for some cracking sound after I closed the lid of the kiln as the temperature was rushing from approx. 1600°F, when I placed the sculpture into the kiln, to the final temperature 2000°F, but there was not any noise. The last difficult action was to take it out of the kiln and place it into sawdust. The whole firing took may be 45 minutes with the reduction at the end.

When I opened the lid of the reduction box and saw the unbroken finished piece I was overjoyed.

Why I am telling in so much details of the making of this piece is because I did not believe I could do it without breaking it. After the firing of this sculpture, anything is just a 'kid's play'. I hope you do not mind my long windedness of the above... but there are times when everyone has to congratulate him/herself.

Enjoy the rest of the summer!

Cheers, Attila

PS.: Do not worry; I know what I am doing. I wear some leather welding apron and jacket, asbestos mittens plus I use a long homemade metal shovel like the bakers use to move the bread in the oven.

ATTILA KESZEI

IN THE ARMY I WAS CALLED THE MONK...

I was eighteen-plus when I had to get into the Hungarian army. I luckily completed my high school graduation and successfully passed the entrance examination of the Technical University of Budapest. Now it was time to complete my military service, an eleven months military training before I could start my higher education. In that military unit somewhere in middle of Hungary there were close to two hundred of us, who had qualified for entering university education. We were kept as a separate unit within the battalion.

To be honest, thinking back to the circumstances, I feel it was a good experience. Yes, there were difficult situations but overall it was a useful exercise to make me become a more responsible individual. Even now at age seventy I am fixing my bed every morning, hanging up my clothes in the evening, and making an order around me to feel comfortable. I cannot say I see that in my sons' actions. All these basic things are coming from the training in the military service. Please do not think that I was not a neat kid, but the structure of the military service enforced, I would venture, imprinted in me a need for order.

Being in the army it was definitely a different 'life style'. We got up a 5:30AM every morning, had to fix our bed so much so that the sergeant turned our bed upside down if it was not to his approval. Would I try to do that with my kids' bed these days... I don't think so. By 6:00AM we were in our boots and pants, and naked from the waist up marching out to the assembly field to do our morning exercise. It did not matter what the temperature was, plus fifteen in September when we started, or minus fifteen mid January. The only day we were spared from this drooling morning exercise was when it was raining or snowing. We had our breakfast by 7:00AM finishing it we were ready to start the training.

One who was not a soldier does not understand that all the practice and training is to prepare a well 'oiled' operation of a killing machine.

Let's face it, soldiers are licensed to kill... and I had difficulty with this aspect.

The problem I had, and I would venture that many of my soldier comrades had the same feeling too, was that we were educated young men. It was not that easy to sell us the 'story' that the Americans are coming and will attack us to take away the 'small nothing' we never owned. But that was the party line.

This feeling came to the foreground when we started to practice shooting. After the first six weeks of basic training which was somewhat exhausting to most of the 'educated' boys, as we were called by the rest of the soldiers, we got our Kalashnikov machineguns. We had to learn to disassemble and reassemble it in a few seconds. I had no difficulty to do the as-

sembling part. But when we went to practice target shooting the target was the silhouette of a human being. Somehow it did not sit well with me the idea that I needed to aim at another human being. I told the sergeant that I will not shoot at that target. 'I will not shoot at a human being... change it to a bull's-eye and I will shoot, but I will not pretend to kill another man'. I should not tell you I was not the most popular soldier. I washed more corridor floors and WCs than anybody during those eleven months, and I was allowed to go home only once.

That was not all: I wanted to read the Bible for a long time but I did not get the time to do that. One could borrow books from the library and could read during his free time but the Bible was not on the shelves. So I took a copy of it with me back to the army at my first and only home visit. The Bible is a very interesting book, if I may use this expression, and if one could 'read between the lines'. I liked the different prophets and their stories, Moses, Job, Jonah, etc.

You can imagine that this action also landed me in a conflict with the 'army establishment'. I was called to report to the sergeant who found the Bible and he took me to the political officer. In short, I had to argue with the political officer that the Bible was not a prohibited book in the country. It could be purchased in somebookstores, so reading Tolstoy or the Bible is the same... entertainment, and I think that describing the reading of the Bible as an entertainment made its point. Grudgingly I was allowed to read the Bible.

So in my spare time I was reading the stories in the Bible and that is where the religious subjects of my sculptures come from. I liked very much the human aspect of the prophets: the defiance of Jonah, the argument of Job, the story of Lot, the obedience of Noah and the anger of Moses when he returned from the meeting with God.

So it should not be a surprise then after a while I was called the Monk.

Attila Keszei: The Old Man - the Sea

DANCS RÓZSA

A KÖRÜLMÉNYEK VÁLASZTOTTÁK A FIATAL LÁNY SZÁMÁRA A MENEKÜLÉST

Folyóiratunk hűséges olvasója, képzőművészeti kiállítások rendszeres résztvevője – szakmai életrajzán kívül egyebet nem is tudunk Szász Rózsáról. Őt is az 1956-os forradalom utáni menekülthullám sodorta magával. Felkérésemre, hogy meséljen Montreálba érkezésének körülményeiről, azonnal igent mond.

Újságíró szakos voltam. Azon az októberi napon sokáig bent maradtunk a szakosztályon. Már éjfél is elmúlt, de az újság még félig sem volt készen. Az első éves hallgatók feladata volt a tanév első diáklapszámának az összeállítása. A telefon folyton szólt, egyre újabb és újabb eseményekről értesítettek, képtelenségnek tűnt lépést tartani velük. Három napig bent rekedtünk a szakosztályon – egy tanársegéd és öt diák. Ekkor vették körül az egyetem épületeit az oroszok.

Amikor az Országház körüli csatározásról értesítettek, akkor már sejtettük, hogy az újságunk tartalma meghaladja majd a szokványos diáklap színvonalát, mert nagyobb fontosságú dolgok kerültek bele, mint csak egyetemi hírek.

Pár nappal később Éva barátnőmmel ki akartunk menni a diákoktól, hogy körülnézzünk és meggyőződjünk, hogy valójában mi van kint. A harmadik emeleti ablakból leláttunk a főbejáratra, ahol két ávos éppen a bentlakókat kereste. Még idejében észre vettük őket, pillanatok alatt összekapkodtuk az igazolványainkat és némi ruhadarabot, majd átléptünk a szomszéd ház padlására. Onnan jutottunk ki a Nyugati pályaudvarra, és felszálltunk a Nyugat felé induló vonatra. Ahogy a szerelvény kidöcögött az állomásról, akkor döbentünk rá, hogy tulajdonképpen a körülmények választottak helyettünk – mert egyikünk sem akart elmenni az országból...

A határ közelében egy kis faluban vártuk be az estét, hogy a sötétség leple alatt elkerülhessük a határőröket. Szerencsénk volt, hogy elbújtunk egy bokorban, mert tőlünk nem messze az örök el is csíptek egy csoport menekülőt. Elszedték tőlük szegényes kincseiket, pénzt, órát és nevetve átzavarták őket a határon. Nekünk észrevétlenül sikerült átmennünk Évával.

Ausztriában az újonnan érkezőket betelerték a templom alagsorába, ahol egy fiatal pap hálaadó imát vezetett. Másnap reggel szétválogatták az embereket és különböző csoportokat alakítottak ki – külön-külön az egyedülállókat, a családokat és a diákokat. Autóbuszra kerültünk, és elindultunk déli irányba. Amíg döcögött velünk a busz, volt elég időnk, hogy felértékeljük a kialakult helyzetünket. Mi, akik soha nem gondoltunk arra, hogy kimeneküljünk, most az ismeretlen, bizonytalan világ felé haladtunk. Éva harmad éves bölcsészhallgató volt, én első éves újságíró szakos – cél nélkül menekítettük az életünket. Én mindig a művészetek iránt érdeklődtem, de a párt irányította a pályaválasztásunkat is – így belenyugodtam, hogy talán újságíróként műkritikusi pályához is közelebb kerülhetek.

Közben próbáltuk kényszeríteni magunkat arra is, hogy álmo-

dozzunk a jövő lehetőségeiről.

Tehát senki nem tudott arról, hogy a bentlakásból egyenesen Ausztriáig „futottak”?

Éva, aki szintén pécsi volt, más helyzetben volt ott-hon, mint én. Neki volt egy kedves, meleg családi köre, velük már megbeszélte az esetleges kimenetel lehetőségeit. Nekem alig volt családom.

A mamám, aki elveszítette pár napos kisbabáját, az állami árvaházból, mintegy pótléklul, kiválasztott egy három napos kislányt. Így kerültem hozzájuk. Nagyon jók, kedvesek voltak hozzám, én igyekeztem jól tanulni, de szegények voltunk. Továbbtanulásra csak ösztöndíjjal gondolhattunk. A bátyámmal együtt próbáltunk jó tanulmányi színvonalat fenntartani, hogy megkapjuk az ösztöndíjat. Amire bekerültünk az egyetemre, mindkét szülő meghalt.

Évának ebből a szempontból könnyebb volt az élete, mert szerettei köréből szakadt ki, de éppen az ilyenfajta előny tartja vissza is az embert. Nehezebb volt elindulnia.

A busz Dél-Ausztriában egy üres turista nyaralóban rakott le bennünket. Addig azonban tudtunk gondolkozni a közelmúlt eseményein is, amelyekhez túlságosan közel voltunk, ennél-fogva nem voltunk képesek tiszta képet kialakítani magunknak a dolgokról.

Azt láttuk, hogy egy héttel előtte a körút közelében lévő orosz kulturális könyvtárból kidobálták az utcára a könyveket, és éljenző, nagy tömeg jelenlétében hatalmas máglyán elégették azokat. A magam részéről mindig szerettem a könyveket, és ez a rombolás érthetetlennek tűnt számomra. Volt még néhány, akkor esztelennek tűnő dolog, de senkinek nem volt ideje felvilágosítani bennünket, akiknek akkor éppen a kapott feladatunkkal kellett volna megküzdenünk, hogy az ösztöndíjunk megmaradjon.

Az ausztriai falusiak finom karácsonyi vacsorával kedveskedtek nekünk. Talán negyvenen voltunk abban a nyaralóból rögtönzött gyűjtőtáborban, két professzor és három tanársegéd kivételével mind diákok. Ők gondoskodtak arról, hogy ne unatkozzunk, tanítottak, szemináriumot szerveztek nekünk.

Január elején vittek el bennünket Bécsbe. Az egyik egyetemen a különböző országok kulturális attaséi interjuváltak meg mindenkit, felvilágosító előadásokat tartottak a le-

hetőségekről, hogy hogyan folytathatnánk a tanulmányainkat az egyes országokban. Csaknem minden egyetem egy évi ösztöndíjat ajánlott fel. Csak Ausztráliában és Kanadában kaphattunk volna esélyt esti tanfolyamokra. Azt be kellett látnunk, hogy egy évnyi nyelvtanulás senkinek nem elég ahhoz, hogy olyan színvonalon haladjon, hogy megtarthassa az ösztöndíját. Ugyanakkor már híre ment annak, hogy a kanadai külügyminiszter, Lester B. Pearson meggyőzte a parlamentet, hogy Kanadának érdeke segítséget nyújtani a bevándorló diákoknak, akik pár év alatt befejezik a tanulmányaikat és képzett szakemberekként hozzájárulnak majd a fiatal ország felforrósulásához.

Ahogy megérkeztünk Kanadába, Montrealba, a lányokat egy nyugdíjas otthonban helyezték el, majd a YWCA-ben kaptunk szállást. Ahogy mindenki letelepedett, komolyan elkezdtünk tanulni. A McGill Egyetem diákszövetsége közbenjárásával létrehozták a Petőfi Házat, ahol két hónapos nyelvleckét tartottak. A kurzusok elvégzése után a McGill adott 30 dollár kölcsönt annak, akinek szüksége volt az első fizetésig. Ezzel indultam.

Nehéz volt megszerezni azt a bizonyos első fizetést?

Az első állásom a Bell telefontól volt, ahol mint műszaki rajzoló dolgoztam. Amikor meghallottam, hogy van egy művészeti stúdió, áthelyeztettem magam oda. Két év múlva megkaptam a B.A. képesítést. Elvégeztem a tanárképzőt, és 32 évig tanítottam rajzot középiskolában.

Szász Rózsa: KeljFelJancsi

Szász Rózsa alkotás közben

Mikor kezdett kerámiával foglalkozni?

Eredetileg keramikusi képesítésem volt. A tanítással párhuzamosan mindig folytattam ezt a tevékenységemet is. Beléptem a Potters Club-ba Westmount-ban, ott kezdtem aztán kiállítani a munkáimat. Ezideig 60 csoport kiállításon vettem részt és hat egyéni tárlatom volt a Canadian Handicraft Guild-ben. Az iskolai nyári szüneteket arra használtam fel, hogy mindig újabb és újabb vidékeket mentem felfedezni, hogy minél jobban megismerjem a környezetemet. Részt vettem a művésztelepeken is, akárhányszor alkalmam adódott.

Az egyik legérdekesebb kurzus a Vancouver melletti Metchosin International Summer School of the Arts, a MISSA volt, ahol a keleti és nyugati művészeti filozófiát tanulmányoztuk és ennek a filozófiának az alkalmazásával szobrokat alkottunk. A mexikói University of Guanajuato-n summa cum laude-val megszereztem a mesteri diplomámat.

*(Az interjú megjelent *Dancs Rózsa Add tovább a lángot - A Kanadai emigrációba kényszerültek élettörténetei c. kötetben, 2016, Antológia Kiadó, Lakitelek)**

DANCS RÓZSA

CSADI ZOLTÁN SZÍNLMŰVÉSZ TORONTÓBAN

A Bartók Kamaraszínház kreatív igazgatója a felvidéki Feketenyékéről származik.

A fiatal művész nem véletlenül kuratóriumi tagja, budapesti szervezője és ügyintézője a Rákóczi Alapítványnak a színházművészeti munkája mellett, ugyanis évek óta részt vesz a torontói Rákóczi Alapítvány Magyarágismereti Mozgótáborában, szívügyének tekinti a határon túli diákokkal való foglalkozást, amely egymagában is tanítást, küldetést jelent.

A Rákóczi Alapítvány elnöke, Ayklerné Papp Zsuzsa így mutatta be a közönségnek: „Zoli 2000-ben, 16 évesen volt a Rákóczi Táborban. Onnan haza menve, egy színjátszó csoportot szervezett falusi emberekből - fiatalokból, idősekből egyaránt. Ahogy mondta: szerette volna továbbadni azt a különleges érzést, szeretetet, támogatást, bátorítást, amit a táborban kapott. 2003-ban az egész színjátszó csoport részt vett a tábor záróünnepségén. Ezt követően elvégezte a budapesti színművészeti egyetemet. Játsozott a pesti színházban, jelenleg a Bartók Kamaraszínház színésze, rendezője, igazgatóhelyettese. 2009 óta a Rákóczi Alapítvány főügyintézője. Az elmúlt időszakban rendezőként előadást készített Mansfeld Péterrel és Tóth Ilonkáról, Radnóti Miklósról és színpadra alkalmazta Tolstoy Anna Karenináját.”

És mivel Csadi Zoltán alig néhány évvel „öregebb” a helyüket kereső, konvenciók ellen lázadó kamaszoknál, jó érzékkel egy olyan irodalmi darabot keltett életre, ami eddig csak könyvlapokon szunnyadozott – valamikor – talán iskolai kötelező olvasmányként – csodáltuk stílusát, fanyar humorát, elszörnyedtünk az egykori vándorszínész-poéta keserves debreceni nyomorgásán, tudtuk, hogy kemény harcot kellett megvívnia Szendrey-papával, amíg eljuthatott imádott Júliskájával Koltóra – de mégis! Az igazi Petőfi-kép a „világ szabadság” jelszavával harcoló és a fehéregyházi csatában eltűnt szabadságős alakjaként él tovább bennünk. Amire a mai fiatal legfeljebb rábólint – de vajon érdekli is az egykori? Vagy az „csak” történelem... És akkor deszkára pattan Csadi Zoltán – és élővé varázsolja a szinte hihetlent. Hús-vér emberré, vagy inkább dacos, minden megszokottra fittyet hányó, a maga útját kereső, bohém, szerelmes valakivé, aki olyan, mint a mai fiatal! Mindent akar – és mindent el is ér, ha nagyon akarja.

Csadi tisztán csengő, artikulált beszédmódja, a megszokott klisék mellőzése, lendületes, mesterkéletlen mozgástechnikája, hol melankolikus, hol lírai, hol öniróniával árnyalt vidám, hangvétele a 19. század első felébe viszi vissza a nézőt – vagy éppen fordítva: teszi huszonegyedik századivá. És Petőfit mindenki számára ismét élővé – irodalmunk felülmúlhatatlan óriásává.

A fogarasi, tavaly decemberi előadás előtt Bokor Csongorral készült interjújából kissé jobban megismerjük ennek a nem mindennapi fiatal tehetségnek az életútját.

B. Cs.: Az előadás előtt pár napot töltöttél Fogarason és környékén, ellátogattál Brassóba és megnézted a halmágyi műemlék templomot is. Mi tetszett leginkább? Mi volt számodra a legérdekesebb?

CS. Z.: Nagyszerű élményben volt részem Fogarason és környékén. Csodálatos vidék, igazán tiszteletreméltó magyar közösséggel. Ápolják a nyelvet és a kultúrát minden nehézség és megpróbáltatás ellenére. Ezt látni, megtapasztalni felemelő érzés volt. A Fogarasi Vár a fenségességével, Brassó a maga különleges történelmével, ódon hangulatú belvárosával és a szó szerinti multikulturalitásával – többnyelvű, köztük magyar felirataival, a ködbeburkolózó havasok lélegzetelállító nagyságukkal, a halmágyi templom ősi falaival és a fiatal lelkész-házaspár elszántságával és lelkesedésével, mind-mind olyan emlékeket hagytak bennem, amiket örökre a szívembe zártam. Bízom benne, hogy még lesz alkalmam látni őket.

B. Cs.: Te magad is határon túli vagy, hiszen a felvidéki Feketenyékről származol (Galánta mellett egy kis falu), illetve civil tevékenységeid során évről évre határon túli diákokkal foglalkozol a II. Rákóczi Ferenc Alapítvány ügyvezetőjeként. Mi a tapasztalatod az itt töltött pár nap alapján? Miben más az itteni magyarság helyzete, szemben mondjuk a felvidéki vagy más külföldi régiókkal?

CS. Z.: Azt hiszem, a végeken élni mindig sokkal nehezebb és

bonyolultabb, mint egy közösség ölelésében. Naponta kell szembesülni a többség erejével és a beolvadás veszélyével. Ez persze minden szórványban előre ugyanúgy érvényes, akár itt vagy a Felvidéken, a Délvidéken vagy Kárpátalján. Közösségeinket ugyanúgy fenyegeti az elvándorlás nyomasztó veszélye, az előregedés, az asszimilálódás, de én mégis optimista vagyok, és mindig igyekszem a dolgok jó oldalát nézni. Nem azt akarom látni, hogy mennyien nincsenek, hanem arra koncentrálok, hogy mennyien vannak, és akik vannak, azokat szeretném megerősíteni, biztatni és támogatni, amennyire csak lehet. Ezt teszem a Rákóczi Alapítványban is, amikor táborokat, találkozókat szervezünk a kollégáimmal határon

Dr. Hoppál Péter kulturális államtitkárral Torontóban

túli magyar fiataloknak. Képezni szeretnénk őket, hogy ki tudjon nevelődni egy sokkal nyitottabb, elfogadóbb, a saját identitását és kultúráját vállaló és megélő generáció. Találkozni és együtt dolgozni a trianoni régiókból érkező tehetséges magyar fiatalokkal, minden nehézség ellenére látni a lelkesedésüket - nincs is ennél lelkesítőbb dolog.

B. Cs.: Beszéljünk kicsit az Útirajzokról! Mikor és milyen célból készült a darab?

CS. Z.: Az előadás tulajdonképpen a diplomamunkám egyik része volt a Színművészeti Egyetemen, Budapesten. A pozitív visszajelzések, valamint az anyag egyedisége miatt is úgy éreztem, hogy ezt tovább kell játszani, csak meg kell találnom az újtát és a közönségét. Mostanra azt hiszem, ez sikerült, legalábbis az eddigi visszajelzések azt mutatják, hogy jó úton járok. Többre is lehet az előadás célközönsége. A darabból a diákok, a fiatal felnőttek és az érettebb nézők is megismerhetnek egy olyan nagy nemzeti klasszikust, aki igazából a maga korában egy lázadó, bohém, alig 26 éves fiatalember volt. Nem törődött a konvenciókkal, és nagyon határozott módon kereste az újtát és helyét a világban. Hajlamosak vagyunk ezt a tényt elfelejteni Petőfiről, pedig ez az igazság, és én ezt szeretném előadásommal megmutatni.

B. Cs.: Szervezőként és résztvevőként is elmondhatom, hogy az előadásnak rendkívül nagy sikere volt a közönség körében. De milyennek látta a művész a fogarasi közönséget?

CS. Z.: Nagyon hálás és kedves közönség volt. Figyeltek az első pillanattól az utolsóig. Jöttek velem, reagáltak a szövegben bujkáló humorra és kritikai kiszólásokra, az élcelődésre és a minősítésre, amivel a költő a kortársait illeti, a vándorszínész éveket felelevenítő szeretettel teli sorokra, és a csodálatos lírai részekre, amelyekben imádott Júliájáról beszél. Az előadás komolyan igénybe veszi a nézők figyelmét, hiszen a több mint egy órás játékidő alatt Petőfi Úti levelek Kerényi Frigyeshez című útinaplójának gyakorlatilag minden sora elhangzik.

B. Cs.: Kinek és mit üzensz a darabon keresztül?

CS. Z.: Csak azt tudom üzeni, amit hitem szerint ezzel a kü-

lönleges írással Petőfi is üzeni akart. A vágyott cél érdekében útra kell kelni. Hogy valahol jelen legyünk. Valahol, ahol az aktuális pillanatban még nem vagyunk jelen. Ahová valami vonz. Az útra kelő embert mindig vonzza valami. Valami olyasmi, amiben ő itt hiányt szenved. Ha el akarunk valamit érni az életben, akkor nem szabad tétlenkedni vagy megállni. Tenni kell, dolgozni, küzdeni, harcolni, előretekinteni, ha kell áldozatot hozni, és a rengeteg munka előbb vagy utóbb, de meghozza majd a gyümölcsét. Nagymamám mindig azt mondta: "Kisfiam, a tehetséget nem lehet véka alá rejtetni, az utat tör magának". Azzal, hogy útra kelünk, és fizikálisan elindulunk a vágyott cél felé, hiszem, hogy lélekben is megindulunk egy belső utazásra, aminek a végén talán ott van egy általunk eddig nem ismert önmagunk.

B. Cs.: Jövőbeli tervek?

CS. Z.: Bízom benne, hogy még sok helyen lesz alkalmam bemutatni az előadást. Terveim között szerepel, hogy diákoknak rendhagyó irodalomóra keretében játszom majd a darabot, emellett közművelődési intézményekben, könyvtárakban illetve színházban is fellépek majd vele. Az előadás játékerét úgy alakítottuk ki, hogy könnyen és gyorsan összeállítható legyen, de mégis adjon egy vizuális élményt is. Vannak konkrét felkérések, megkeresések, előzetesen annyit tudok mondani, hogy tavasszal Kolozsváron is bemutatásra kerül majd az Útirajzok az egyik oktatási intézményben. És hát emellett azért én még természetesen dolgozom az anyaszínházamban, is a Bartók Kamaraszínházban, Dunaújváros-

Fotók: Kralovánszky Balázs

ban. Ebben az évadban még két bemutató vár rám ott is.

B. Cs.: Utolsó kérdés: Mit üzenél a költő szavaival a Fogarasiaknak? Mi az első gondolat, ami a darabból fogarasi utazásaid kapcsán eszedbe jut?

CS. Z.: „Gyönyörűségesen vadregényes táj. A vidék az olyan szép, mintha az én képzeletem után alkotta volna a természet...”

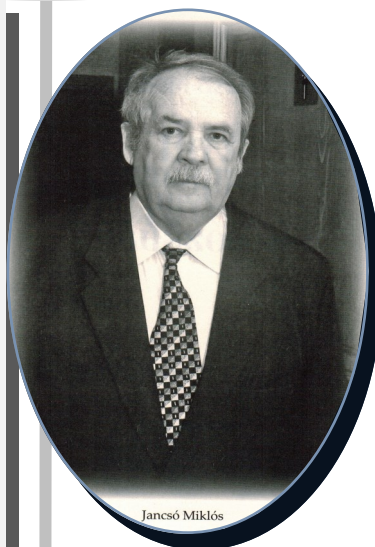

<http://www.meryratio.hu/notafa-0>

BELLE ORSOLYA A NÓTAFÁ - NÉPRAJZOS MESÉK

Mi az, amiről azonnal tudjuk, hogy a miénk? Tudományosan, mit tekint a magyar ember magyar evidenciának? Néhány kiemelkedő történelmi esemény és személyiség mellett a népművészetünket. A magyar viselet, a népzene, táncaink, a népmeséink, tárgyi népművészetünk (nem megfeledkezve konyhaművészetünk magyar sajátosságairól, a halászléről, pörkölről, töltött káposztáról és a többiről) azonnal fölismerhető a nemzetközi sokaságban. Ennél is fontosabb, a magyar népművészet tartalmában, mondanivalójában ugyanakkor egyetemes. Ez a bartóki modell. Olyat mutatni magunkból magunknak és a világnak, ami küllemében különleges, de mindenkire szól. Bartók ismerte föl, hogy zenéjével csak úgy érhet el hatást a nagyvilágban, ha az ismerősen hangzik az idegen füleknek, mégis különleges. Baj, ha az egyik hiányzik a kettő közül. Magyar művész, légy mindig sajátosan egyetemes!

Jankovics Marcell

IN MEMORIAM

JANCSÓ MIKLÓS
(1946 - 2017)

Életének 70. évében elhunyt Jancsó Miklós író, színművész, tanár. 1968-2001 között a Kolozsvári Állami Magyar Színház tagja, klasszikus és modern drámák markáns jellemszínésze volt.

A színészet mellett 1989-től rendszeresen publikál különböző folyóiratokban, főleg rövid-

prózai írásokat, visszaemlékezéseket, kedvelt műfaja a humoreszk. Színpadi jeleneteit, egyfelvonásosait az erdélyi magyar színpadokon is játszották.

2010-ben Reményik Sándor Díjjal tüntették ki, majd 2013-ban kiemelkedő színművészeti teljesítményéért és az anyanyelvi kultúra népszerűsítésében szerzett elvülhetetlen érdemeiért Gr. Bánffy Miklós Díjban részesült.

Legutóbbi könyve *Volt egyszer egy Kolozsvár* címmel jelent meg.

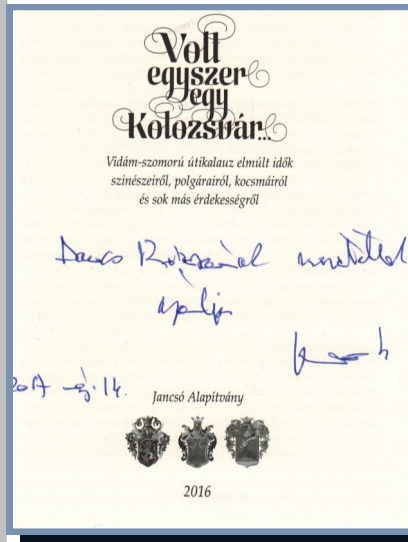
Jancsó Miklós 1946. augusztus 12-én született Kolozsváron, itt is érettségizett a Brassai Sámuel Középiskolában 1964-ben. 1968-ban fejezte be tanulmányait a marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Akadémián, ezt követően a Kolozsvári Állami Magyar Színházhoz szerződött, ahol 2001-ig tevékenykedett. 1996-tól a Babes - Bolyai Tudományegyetemen és a Protestáns Teológián oktatott művészi beszédet. 2004 októberében doktorált.

2001 és 2003 között a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem alkalmazottjaként megszervezte a beszédtechnika oktatást. 2016-ig a Protestáns Teológián retorikát oktatott.

2008-ban a Román Írószövetség tagja lett.

Nyugodjék békében!

(Főtér.ro, 2017. július 17.)

„...akik még vagyunk, az eltávozottakról olvasva, olyan melegséget érzünk keblünkben, amit csak mi érezhetünk és érthetünk. S ami csak minket vigasztal és gyógyít...”

Szász István Tas(i) :
Utószó helyett: Levél
Jancsó Miklós
„Művész úrnak”

PETŐFI SÁNDOR

SÁNDOR PETŐFI

RESZKET A BOKOR, MERT...

Reszket a bokor, mert
Madárka szállott rá.
Reszket a lelkem, mert
Eszembe jutottál,
Eszembe jutottál,
Kicsiny kis leányka,
Te a nagy világnak
Legnagyobb gyémántja!

Teli van a Duna,
Tán még ki is szalad.
Szivemben is alig
Fér meg az indulat.
Szeretsz, rózsaszálam?
Én ugyan szeretlek,
Apád-anyád nálam
Jobban nem szerethet.

Mikor együtt voltunk,
Tudom, hogy szerettéél.
Akkor meleg nyár volt,
Most tél van, hideg tél.
Hogyha már nem szeretsz,
Az isten áldjon meg,
De ha még szeretsz, úgy
Ezerszer áldjon meg!

A VIRÁGNAK MEGTILTANI NEM LEHET...

A virágnak megtiltani nem lehet,
Hogy ne nyíljék, ha jön a szép kikelet;
Kikelet a lány, virág a szerelem,
Kikeletre virítani kénytelen.

Kedves babám, megláttalak, szeretlek!
Szeretője lettem én szép lelkednek -
Szép lelekednek, mely mosolyog szelíden
Szemeidnek bűvös-bájos tükrében.

Titkos kérdés keletkezik szivemben:
Mást szeretsz-e, gyöngyvirágom, vagy engem?
Egymást úzi bennem e két gondolat,
Mint ősszel a felhő a napsugarat.

Jaj ha tudnám, hogy másnak vár csókjára
Tündér orcád tejben úszó rózsája:
Bujdosója lennék a nagyvilágnak,
Vagy odádnám magamat a halálnak.

Ragyogj reám, boldogságom csillaga!
Hogy ne legyen életem bús éjszaka;
Szeress engem, szívem gyöngye, ha lehet,
Hogy az isten áldja meg a lelkedet.

TEH ROSEBUSH SHAKES

The rosebush shakes because
A bird on its twig flew,
My own soul shakes because
I think, my dear, of you!
I think, my dear, of you,
My darling, charming maid,
Thou art the richest gem
My God has ever made.

Swollen the Danube is
So that it may o'erflow,
My heart, with love replete,
Is now for thee even so.
Tell me, my fairest rose,
Art thou to me still true?
Not even thy parents dear
Can love thee as I do.

I know thy love was mine
In last year's summer weather;
But winter came since then
When we sojourned together.
And should'st thou love no more,
I pray God bless thee still, -
But, if thou lov'st me yet,
A thousandfold he will!

YOU CANNOT BID THE FLOWER...

You cannot bid the flower not bloom; it thrives
When, on mild zephyrs' wings, the spring arrives,
A girl is spring, her love a scented flower,
Which buds and blooms 'neath balmy air and shower.

When first I saw thee, dear, I fell in love
With thy fair soul and tender charm thereof.
With that soul's beauty, which I ever see
Reflected in thine eyes bewitchingly.

The question rises sometimes in my heart -
Lovest thou me, or yet another's art?
These thoughts pursue each other in my mind,
As sunrays clouds, when blows the autumn wind.

Knew I another waited thy embrace,
Could kiss the milk and roses of thy face,
My broken heart I far away would bear,
Or end in death the depth of my despair.

Shine upon me, O star, so born to bless!
Lighten the dreary night of my distress!
O! my heart's pearl, if thou can'st love me, love

Translations by WM N. Loew

ESZTÉTIKAI NEVELÉS ÉS IDEGENNYELV-TANULÁS ÖTVÖZETE EGY KORSZERŰ ELGONDOLÁS KERETÉBEN

Képzünk el, hogy új közegbe csöppenünk, újra fel kell fedeznünk környezetünket, meg kell ismerkednünk társainkkal, de ami ezeknél is fontosabb: az új körülmények között is „találkoznunk kell” igazi önmagunkkal. Biztosan lenne bennünk ilyenkor bizonyos fokú tartózkodás is, kiben több, kiben kevesebb. Gyermekekoromban sokszor elkísértem édesapámat fát gyűjteni. Emlékszem, a sűrű erdő titokzatos neszei sokszor megfélemlítettek, mire ő azt mondta:

„Csak attól fél az ember, amit nem ismer!” Mint akkor én az erdőben, úgy érezhet az idegen nyelvet tanulni kezdő ember is – eleinte csak tapogatózik, támpontokat keres és tájékozódni tanul. Ruth Huber gondolatával élve, időnek kell eltelnie és sok személyes élménynek kell részesei legyünk, amíg szépen „berendezkedünk” és „otthonunkká tesszük az idegen nyelv háza tájékát” (2003). Igen ám, de hogyan történjen ez? Milyen utat kell bejárnia, és milyen lépésekben kell haladnia annak, aki fel szeretné találni magát az addig ismeretlen világban? Milyen módszerekkel érhetjük el, hogy tanulóink újra felfedezzék önmagukat, kitolhassák saját határaikat, fejleszthessék szociális készségeiket, esztétikai élményekben gazdagodjanak, és közben egyre otthonosabban érezhessék magukat az idegen nyelv közegében? Ezek a kérdések vezettek engem, német–angol idegen nyelv szakos tanárt és színházpedagógust egy új koncepció elméleti megalapozásában, gyakorlati kidolgozásában és empirikus megvizsgálásában.

Személyiségfejlődés és idegen nyelv-tanulás - Egy esztétikai képzésen alapuló Program

Az új irányzat neve németül „Kunste bilden” – eine DaF-Werkstatt. Ez egy olyan idegen nyelvű műhelyre utal, amelynek középpontjában a magát formáló egyén áll, és a különböző művészeti ágak által kínált módszerek és lehetőségek segítségével halad az önmegvalósítás, a személyiségfejlődés, a kooperatív magatartás fejlesztése útján. Meghatározó és elengedhetetlen szerepe van benne az esztétikai élménynek. A kilenc stációban kidolgozott témakörök az V–VIII. Osz-tályoknak szánt tan-

tervből választottam ki. A résztvevőknek lehetőségük nyílt önmaguk jobb megismerésére, társaikba és a csoportjukba vetett bizalmuk megerősítésére, és arra is, hogy bátrabban éljenek a nonverbális kommunikáció lehetőségeivel. Ezek mind elsődleges feltételei a későbbi összetett nyelvi kihívásoknak. Az elgondolás módszertanában főképp a színházi nevelés módszerei hangsúlyosak; ezek a kreatív írás stratégiáival, a képzőművészet sokrétű lehetőségeivel, valamint énekes, zenés, ritmusos tevékenységekkel egészülnek ki. A különféle művészeti ágak egymás kíséretében jelennek meg, legfőképp egymásra alapozva alkotnak egy-egy gyakorlatot. Például a résztvevők Ligeti György futurisztikus hangzású művéhez írnak gondolatokat, amelyeket később csoportokban néma jelenetekben jelenítenek meg, vagy életre keltik Van Gogh saját szobájáról készült festményét úgy, hogy maguk bújnak a festőművész szerepébe. Mindezek által észrevétlenül bővül a témához kapcsolódó idegen nyelvű szókincsük is.

A nemzetközi kutatási projekt eredményei

A 2015/2016-os tanév kezdetén tizennyolc eltökélt, bátor, Szerbia és Románia különböző városaiban tanító tanár állt készen a kreatív művészeti–idegen nyelvű műhely módszereinek elsajátítására, majd a tanultaknak saját tanulókkal való kipróbálására, saját iskolai műhely beindítására.

A kutatási projektben összesen 365 diák vett részt, akiknek egyéni, szociális és nyelvi képességeit kérdőívvel mérték fel a beavatkozás előtt és után. A tanáraikkal, a műhelyek vezetőivel folytatott interjúk, illetve a diákokról készített videók alátámasztották a kvantitatív kutatás eredményeit és néhány kérdés pontosabb megértését segítették elő. A féléves projekt magába foglalt két tanári továbbképzőt és az említett iskolákban heti egy órában bevezetett műhelymunkát. Ez idő alatt sikerült bejárni a kilenc kidolgozott stáció első öt részét, melyek a következők:

az éntudatosság erősítése: testi érzékelés, alapvető mozgásokra alapozott esztétikai gyakorlatok, a kifejezőkészség erősítése, a különböző érzések tudatos átélése, kimutatása, légzésgyakorlatok, a saját hang újralfedezése artikulációs gyakorlatok által, a Gromoló nyelv használata, ritmikus szövegek didaktizálása a nonverbális és verbális kommunikáció áthidalása érdekében;

a közösségi tudat kialakítása: a csoport intenzív érzékelése, a közösségbe vetett bizalom erősítése, státuszgyakorlatok Keith Johnstone (2002) szerint, kapcsolatépítés és konfliktuskezelés Augusto Boal *Állókép Színház* (1995) módszere nyomán;

„Te és én” – egymás alaposabb megismerése: néma jelenetek kidolgozása az „Egyedül lenni” vagy a „Mással” témához, párok közötti bizalom, improvizációs színház;

környezetünk a magánszférán belül: különböző érzékszervekkel történő érzékelés, személyes tárgyak mint kellékek Ingo Scheller (1998) útmutatásai alapján;

környezetünk a magánszférán kívül: különböző helyek megjelenítése zenei, irodalmi és képzőművészeti művek

alapján, illetve a képzelőerő segítségével, környezeti és természeti témák feldolgozása tánckoreográfi a segítségével Oliver Altmann nyomán.

A beavatkozás során számos pozitív eredménynek lehettünk

tanúi, az alábbiakban ezek közül említek néhányat.

Személyes kompetenciák fejlődésének hatása a kommunikációs képességekre

A test intenzív érzékelése és a sokféle önkifejezési lehetőség megtapasztalása során a műhelymunkán részt vevő diákok bátrabban ki merték mutatni saját érzelmeiket. Ennek következtében megnőtt az egymás között folytatott párbeszéd hitelessége. Több tanár beszámolójában hallhattunk a pozitív irányban változott verbális és nonverbális kommunikáció összhangjáról. Az önismereti tevékenységek nagymértékben segítették az önkép fejlődését. A találkozásokon részt vett fiatalok egyre bátrabban teljesítették a kért feladatokat. Mindez magabiztosabbá tette a nyelvi megnyilvánulásokat is, a gyermekek idegen nyelven történő beszélgetéseit gátlástalan hangulat jellemezte. A német nyelv az önkifejezés egyik fontos eszközévé vált. Ez is azt bizonyítja, hogy fontos az a fajta személyes tapasztalat az idegen nyelv „világában”, amely beszédre, beszélgetésre készíteti az embereket.

Az empátia, tolerancia és más szociális készségek fejlődésének hatása a német nyelv használatára

A csoporttársak nézeteinek mélyebb megismerése és személyiségének tisztelete együttműködőbbé alakította a projekt résztvevőit. Ez jelentősen segítette az egymás közti könnyed kapcsolatteremtést. A számos bizalomjáték és a csoportos problémamegoldást igénylő feladat szignifikáns változásokat eredményezett az idegen nyelvű kommunikáció terén. A tanulók bátrabban megosztották egymással német nyelven

gondolataikat, érzéseiket, és szívesebben vállalták a közös társalgást.

Esztétikai magatartásbeli finomítások és azok hatása a kommunikációs fejlődésre

Az esztétikai tevékenységek, amelyek a sajátos esztétikai élményt helyezik a középpontba, kulcsfontosságúaknak bizonyulnak az egyén kommunikációs fejlődése szempontjából. Egy-egy fiktív szereplő kitalálása és annak életre keltése, a különböző szituációs játékok, improvizációk pozitívan befolyásolták a képzelőerőt, a rugalmasság, a spontaneitás folyamatait, és kreatív gondolkodást eredményeztek.

Ezeknek köszönhetően kreatívabbá vált a nyelvhasználat is; a diákok mertek saját verses vagy prózai szövegeket alkotni, és általában játékosabban bántak a beszéddel. A projekt végén gazdagabb és többdimenziós szókinccs jellemezte a beszélgetéseket. A projekt eredményei bizonyítják, hogy a művészeti tevékenységen alapuló műhely túllép elvárásainkon és képes pótolni az idegennyelv-oktatás területén mutatkozó hiányosságokat. Mindezekon túl lehetőséget teremt fiataljaink egyéni képességeinek fejlesztésére is. Több tanár számolt be arról, hogy pozitív irányba fejlődött kapcsolata a diákjaival.

A kutatás egyik résztvevője például így nyilatkozott: „A projekt során megtanultam más szemmel nézni diákjaimra. Több oldalról megismertem őket; sokszor én is beszálltam a játékokba, és ilyenkor valahogy elmosódtak a tanár-diák viszonyok.” Egy másik tanár így fogalmazott: „Jó kezdet lenne!” E rövid írással is bátorítani szeretném minden tanár-és tanítótársamat, hogy merjenek diákjaikkal együtt játszani, földön gurulni, rajzolni, zenéhez élő szobrokat alkotni, verset írni, szaladgálni és önfeledten nevetni, majd együtt elcsendesedni.

Dr. Bartalis Kata-Szilvia idegennyelv-tanár, színházpedagógus

Felhasznált irodalom

Boal, A. (1995): *The Rainbow of Desire. The Boal Method of Theatre and Therapy*. Translated by Adrian Jackson. Routledge Taylor and Francis Group, London and New York. Huber, R. (2003): *Im Haus der Sprache wohnen. Wahrnehmung und Theater im Fremdsprachenunterricht*. Max Niemeyer Verlag, Tübingen.

MEK Egyesület
 1827 Budapest, Budavári Palota F épület
 Tel: 1-224-3741
 E-mail: info@mek.oszk.hu
 URL: http://mek.oszk.hu/egyesulet

Kapcsolattartó személyek:

A MEK Egyesület elnöke: Monok István (MTA Könyvtár és Információs Központ, főigazgató)
 1051 Budapest V. ker., Arany János u. 1, 406. szoba
 Telefon: 1/411-6302
 Fax: 1/331-6954
 E-mail: monok.istvan@konyvtar.mta.hu

Ügyvezető elnök: Moldován István (OSZK – E-könyvtári Szolgáltatások Osztály, osztályvezető)
 1827 Budapest, Budavári Palota F. épület. 315. szoba
 Telefon: 1/2243-846
 Mobil: 20/400-8872
 Fax: 1/202-0804
 E-mail: moldovan@mek.oszk.hu

GÁBOR LÁSZLÓ VASKI CIWM, CFP, BMUS

Senior Financial Consultant
INVESTORS GROUP FINANCIAL SERVICES INC.

Since 1991, Gábor with his team at Investors Group, has been assisting clients in achieving their financial goals.

He has combined his personal **knowledge** and **experience** with the **research** of **Investors Group professionals** for the sole objective of **providing clients** the **clarity** and **confidence** to **achieve** their **financial goals**.

With his **team**, he helps **clients save tax, build** and **preserve wealth** for **themselves** and **future generations**.

TEAM VASKI
Guiding Your Financial Future

“A Magyar Közösség Lelkes Támogatói”

600-390 Brant Street • Burlington, ON, L7R 4J4
 1-888-467-8844, ext. 271 • gabor.vaski@investorsgroup.com

Factory and Outlet
Sunday-Monday
Closed
Tuesday-Friday
8 AM to 6 PM
Saturday
8 AM to 3 PM

Mississauga, ON,
L4X 2G1
(905) 624-9311
(905) 624-9910

MAGYAR NAPLÓ

**Az egyetlen szépirodalmi folyóirat
a DIGITALSTAND-on!**

A Magyar Napló elektronikus formája már a www.digitalstand.hu webáruházban is elérhető!
A digitális folyóirat tartalma teljes egészében megegyezik a hagyományos lapszámokéval.

Digitális lapszám vásárlása: 390 Ft

Digitális előfizetés

12 hónapra: 3960 Ft (12 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

6 hónapra: 1980 Ft (6 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

3 hónapra: 990 Ft (3 lapszám, egy lapszám ára: 330 Ft)

(Az árak az Áfá-t tartalmazzák.)

Fedezze fel a digitális újságolvasás előnyeit! Ha a Digitalstandot választja, a Magyar Napló mindig Önnél lesz, ráadásul kedvezőbb áron, mint korábban bármikor!

LAPUNK MEGJELENÉSÉT TÁMOGATJÁK:
A SOMLAI ANNA ÉS ISTVÁN

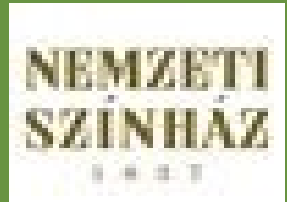

**Call me to receive your
FREE will planner.**

Making a planned gift can bring
you and your family tax and
financial benefits.

For more information contact Kate at:
kturoczi@ospca.on.ca
1 (888) ONT-SPCA ext 324
Charitable Business # 88969-1044-RR0002
ontariospca.ca

Torontóban

a KÖRHINTA

2017. október 23-án

jegyek kaphatók a következő
linken:

<http://www.rhcentre.ca/Buy-Tickets.html>